

مرداد ۱۴۰۱
مسلسل: ۱۸۳۳۳

**مجموعه مطالعات بررسی طرح‌های عمرانی
(تملك دارایی‌های سرمایه‌ای) استان‌ها در سال ۱۳۹۸:
۶. استان اصفهان (ویرایش نخست)**

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۸۳۳۳

کد موضوعی: ۲۲۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: مجموعه مطالعات بررسی طرح‌های عمرانی (تملك دارایی‌های سرمایه‌ای) استان‌ها در سال ۱۳۹۸: ۶. استان اصفهان (ویرایش نخست)

نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه اقتصاد منطقه‌ای و بین‌الملل)

تهیه و تدوین: زهرا ذاکری

همکاران: مجتبی اسفندیاری، نگار اکبری

ناظران علمی: فرشاد مؤمنی، حسین غلامرضانژاد، علی اصغر بانویی، موسی شهبازی، سیدمحسن

علوی‌منش، مهدی رزم‌آهنگ، سیدعلی روحانی

اظهار نظر کنندگان: حمید فصیحی، سیدمحمدامین اخوت علویان، عاطفه جلالی موسوی

ویراستار ادبی: مهدیه قمچیلی

واژه‌های کلیدی:

۱. توسعه

۲. توسعه منطقه‌ای

۳. طرح‌های تملك دارایی‌های سرمایه‌ای

۴. استان اصفهان

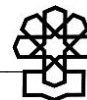

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۵/۱۳

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده.....
۵	مقدمه.....
۶	۱. مفاهیم، پایه‌های آماری، روش و محدودیت‌های مطالعه.....
۷	۱-۱. مفاهیم.....
۸	۱-۲. پایه‌های آماری.....
۱۰	۱-۳. روش مطالعه.....
۱۳	۱-۴. محدودیت‌های مطالعه.....
۱۴	۲. طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان در سال ۱۳۹۸.....
۱۵	۲-۱. بررسی موضوعی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان.....
۱۵	۲-۱-۱. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان برحسب امور.....
۱۸	۲-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان برحسب فصل.....
۲۲	۲-۱-۳. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان برحسب برنامه.....
۲۵	۲-۲. بررسی جغرافیایی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان در سطح شهرستان‌های استان.....
۳۱	۲-۳. ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان.....
۳۵	۲-۴. ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان برحسب اعتبار پروژه.....
۳۹	جمع‌بندی و پیشنهادها.....
۴۳	پیوست‌ها.....
۴۳	پیوست ۱.....
۴۵	پیوست ۲.....

مجموعه مطالعات بررسی طرح‌های عمرانی
(تملك دارایی‌های سرمایه‌ای) استان‌ها در سال ۱۳۹۸:
۶. استان اصفهان (ویرایش نخست)

چکیده

تصویب طرح‌های آمایش استانی در اسفندماه سال ۱۳۹۹ و تأکید بر ضرورت پایبندی استان‌ها به اجرای آن، این سؤال را پررنگ ساخته است که چه میزان طرح‌ها و پروژه‌های انجام شده یا در حال اجرا از محل اعتبارات بودجه‌ای و غیربودجه‌ای در استان‌ها، در راستای پیشنهادهای و اهداف تعیین شده توسط طرح‌های آمایش استانی بوده است؟ از آنجاکه پروژه‌های جاری در بودجه‌های عمرانی استان‌ها قبل از تدوین اسناد آمایش تعریف شده‌اند، لذا می‌توان گفت اسناد آمایش حداقل تا سال ۱۴۰۰ نقشی در ایجاد پروژه‌های عمرانی جاری استان‌ها نداشته‌اند. اما پاسخ به این سؤال که آیا اساساً ساختار فعلی نظام بودجه‌ریزی امکان برقراری ارتباط معنادار با نظام تدبیر و برنامه‌ریزی فضایی کشور را دارد یا خیر، می‌تواند در راستای تخصیص بهینه منابع مالی کشور مؤثر باشد. به عبارت دیگر در صورتی که بتوان با عنایت به دستاوردهای اسناد آمایش استانی و ملی، اولویت‌بندی مشخصی برای توسعه هر استان ارائه و در نهایت تخصیص اعتبارات را بر اولویت‌های مذکور معطوف کرد، احتمال تحقق اهداف توسعه‌ای پیش‌بینی شده برای هر استان بیشتر خواهد بود.

به این ترتیب در مطالعه حاضر به عنوان گام نخست، شفافیت طرح‌های عمرانی استان مورد توجه قرار گرفته است؛ شفافیتی که تاکنون در خصوص پروژه‌های عمرانی استان‌ها تا بدین حد صورت نگرفته و از سوی دیگر می‌تواند بستر مناسبی برای مقابله با مفاسد احتمالی در این زمینه باشد.

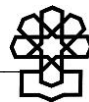
به نظر می‌رسد واکاوی دقیق طرح‌های عمرانی استان‌ها از منظر «موضوعی»، «جغرافیایی»، «طول عمر»، «درصد تخصیص» و «اندازه» در سطح استان و شهرستان‌های مربوطه می‌تواند تصویر قابل اتکایی از وضع موجود ارائه دهد و در نهایت امکان پاسخ به سؤال فوق را از طریق انجام مطالعات تکمیلی فراهم کند.

از سوی دیگر مسئله طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها از آن جهت اهمیت دارد که طولانی شدن عمر پروژه‌ها و عدم حصول دستاورد قابل اتکا به رغم صرف زمان و منابع فراوان، به یکی از معضلات جدی طرح‌های عمرانی کشور مبدل شده است. به عبارت دیگر، طولانی شدن عمر پروژه‌های عمرانی یک استان به این معناست که بخشی از برنامه‌های عمران و توسعه استان، متمرکز بر موضوع‌هایی است که سال‌ها پیش برنامه‌ریزی شده‌اند. بنابراین نوعی وابستگی به مسیر طی شده در تخصیص منابع مالی مشاهده می‌شود و بخش قابل ملاحظه‌ای از منابع عمرانی استان، بدون توجه به اصول و مبانی آمایش سرزمین و نیازها و مقتضیات روز استان، صرف پروژه‌هایی می‌شود که مدت‌ها پیش، برنامه‌ریزی و آغاز شده‌اند.

در ادامه مهم‌ترین دستاوردهای مطالعه حاضر درخصوص طرح‌های عمرانی استان اصفهان در

سال ۱۳۹۸ ارائه شده است:

- در سال ۱۳۹۸، تعداد ۳۵۵۰ پروژه فعال در قالب ۷۱۲ طرح عمرانی در استان اصفهان وجود داشته که قدیمی‌ترین آنها از سال ۱۳۴۶ آغاز شده است. طرح‌های یادشده در قالب ۱۰ امور، ۳۳ فصل و ۷۵ برنامه مختلف طبقه‌بندی شده‌اند.
- مجموع اعتبار پیش‌بینی‌شده برای پروژه‌های مذکور بالغ بر ۵۶ هزار میلیارد ریال بوده که درمجموع، ۴۲/۹ درصد اعتبارات یادشده (بالغ بر ۲۴ هزار میلیارد ریال) برای اجرای پروژه‌ها تخصیص داده شده است.
- متوسط عمر پروژه‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان در سال ۱۳۹۸ معادل ۲/۶ سال بوده است.
- «امور اقتصادی» با ۲۵/۱ درصد سهم و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» با ۲۴/۵ درصد سهم، بیشترین سهم از تعداد پروژه‌های استان را به‌خود اختصاص داده‌اند. امور یادشده از منظر اعتبارات تخصیص داده‌شده نیز با اختلاف شدیدتری نسبت به سایر امور، در رتبه‌های نخست قرار دارند.
- «امور اقتصادی» با سهم ۴۷/۴ درصدی و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» با سهم ۲۹/۵ درصدی، درمجموع ۷۷ درصد از منابع تخصیص داده‌شده به پروژه‌های عمرانی استان اصفهان را جذب کرده‌اند.
- سه فصل «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری»، «اداره امور عمومی» و «کشاورزی و منابع طبیعی»، به‌ترتیب با ۱۷/۴ درصد، ۱۳/۹ درصد و ۱۳/۱ درصد، بیشترین سهم را از تعداد پروژه‌های استان به‌خود اختصاص داده‌اند.
- فصول «منابع آب» و «آب و فاضلاب»، به‌ترتیب با اختصاص ۴۱/۶ و ۲۳/۵ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان، بیشترین سهم را از منابع اعتباری تخصیصی استان داشته‌اند.
- دو برنامه «تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات (فصل اداره امور عمومی - امور خدمات عمومی)» و «ساماندهی کالبدی شهری و روستایی (فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری - امور مسکن، عمران شهری و روستایی)» بیشترین سهم از تعداد پروژه‌ها را داشته‌اند.
- دو برنامه «عرضه آب (فصل منابع آب - امور اقتصادی)» و «توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب (فصل آب و فاضلاب - امور مسکن، عمران شهری و روستایی)» بیشترین سهم از اعتبارات تخصیص‌یافته را به‌خود اختصاص داده‌اند.
- ۶۴ برنامه عمرانی استان اصفهان به‌رغم دربرگرفتن ۱۷۶۸ پروژه، معادل ۴۹/۸ درصد کل پروژه‌های عمرانی استان، صرفاً ۱۷/۸ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان، سهم داشته‌اند. ۵۲ برنامه از ۶۴ برنامه یادشده، هریک سهمی بسیار اندک و کمتر از ۰/۵ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان را جذب کرده‌اند.

• شهرستان «اصفهان» به عنوان مرکز استان، ضمن برخورداری از سهم ۱۱/۹ درصدی از تعداد پروژه‌های استان، ۲۵/۱ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان را جذب کرده و به این ترتیب، عدم تعادل نسبی میان مرکز استان با سایر شهرستان‌ها مشاهده می‌شود.

در مطالعه حاضر به منظور طبقه‌بندی پروژه‌های عمرانی جاری در استان اصفهان از دو ماتریس «عمر - درصد تخصیص» و «اندازه - اولویت» بهره گرفته و در نهایت مبتنی بر دو ماتریس مذکور اولویت‌بندی مشخصی جهت مواجهه با پروژه‌های مذکور ارائه شده است. در خصوص ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای هر استان از طبقه‌بندی زیر بهره گرفته شده است:

- طبقه یک: پروژه‌های با طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)،
 - طبقه دو: پروژه‌های با طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)،
 - طبقه سه: پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)،
 - طبقه چهار: پروژه‌های با طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)،
 - طبقه پنج: پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد).
- بر اساس طبقه‌بندی فوق ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان تشکیل و نحوه برخورد با هریک از مناطق ماتریس عمر - تخصیص با اولویت‌بندی پنج‌گانه زیر تبیین شده است:

الف) اولویت ۱: طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)

- ویژگی: چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور نیست.
- پیشنهاد نحوه برخورد:
- نظارت و بررسی دقیق پروژه،
- آسیب‌شناسی علل تأخیر،
- تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح، واگذاری یا ادامه پروژه.

ب) اولویت ۲: طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)

- ویژگی: به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست.
- پیشنهاد نحوه برخورد:
- نظارت و بررسی دقیق پروژه،
- آسیب‌شناسی علل تأخیر،
- اتمام یا اصلاح پروژه.

(ج) اولویت ۳: طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)

- ویژگی: از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند و به اتمام رسیدن آنها در افق کوتاه‌مدت محتمل است.
- پیشنهاد نحوه برخورد:
- تخصیص اعتبار باقی‌مانده و اتمام پروژه.

(د) اولویت ۴: طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول**عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)**

- ویژگی: شرایط بینابینی نسبت به دو اولویت نخست دارند، اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند.
- پیشنهاد نحوه برخورد:

- نظارت و بررسی دقیق پروژه،
- آسیب‌شناسی علل تأخیر پروژه‌های قدیمی‌تر،
- تصمیم‌گیری درخصوص توقف، اصلاح، واگذاری یا ادامه پروژه.

(ه) اولویت ۵: طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)

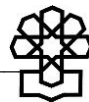
- ویژگی: هنوز انحراف جدی درخصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است.
- پیشنهاد نحوه برخورد:
- نظارت بر پروژه با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی.

اگرچه بخشی از پروژه‌های مورد بررسی در طبقه طرح‌های مستمر قرار می‌گیرند، اما با توجه به تخصیص کم و گاه طول عمر بالای طرح‌های مستمر (نظیر تعمیر و نگهداری)، به‌نظر می‌رسد واکاوی دقیق همه پروژه‌های عمرانی اعم از مستمر و غیرمستمر و انتخاب نحوه صحیح مواجهه با آنها از ضرورت بالایی برخوردار است.

در ادامه مهم‌ترین نکات حاصل از اولویت‌بندی پروژه‌های عمرانی جاری در استان اصفهان براساس

متدولوژی فوق‌الذکر ارائه می‌شود:

- ۴۰/۲ درصد پروژه‌های عمرانی استان اصفهان، در زمره پروژه‌های «بسیار کوچک» قرار می‌گیرند.
- اندازه ۴۸/۳ درصد پروژه‌ها «کوچک» و ۹/۲ درصد آنها، «متوسط» است.
- پروژه‌های «بزرگ» و «بسیار بزرگ»، به‌ترتیب ۱/۷ و ۰/۵ درصد از کل پروژه‌های استان را به‌خود اختصاص داده‌اند.
- سهم حدوداً ۸۹ درصدی پروژه‌های «بسیار کوچک» و «کوچک» از کل پروژه‌های عمرانی استان، قابل توجه است.

- اعتبار در نظر گرفته شده برای ۳۱۴۴ پروژه از ۳۵۵۰ پروژه عمرانی استان اصفهان، کمتر از ۱ میلیارد تومان است.
 - ۶ پروژه‌ای که براساس ماتریس عمر- درصد تخصیص، در اولویت اول تعیین تکلیف قرار گرفته‌اند، از نظر اندازه عمدتاً «بسیار بزرگ» محسوب می‌شوند و اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از آنها، بیش از ۵۰ میلیارد تومان است.
 - پروژه‌های اولویت دوم، عمدتاً در گروه پروژه‌های «کوچک» و «متوسط» قرار دارند.
 - پروژه‌های اولویت سوم، عمدتاً «کوچک» هستند.
 - حدود ۸۰ درصد از پروژه‌های اولویت ۴ که انتقال آنها به اولویت ۱ طی سال‌های آتی محتمل است، در زمره پروژه‌های «کوچک» و «متوسط» قرار دارند و اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از آنها بین ۱۰۰ میلیون تا ۵ میلیارد تومان است.
 - حدود ۹۲ درصد از پروژه‌های اولویت ۵ که ۸۹ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان را دربرمی‌گیرند، «بسیار کوچک» یا «کوچک» است.
 - با توجه به آنکه پروژه‌هایی که عمر آنها کمتر از ۱۰ سال است، برحسب درصد تخصیص اعتبار، در اولویت سوم یا پنجم جای گرفته‌اند، می‌توان گفت بخش عمده پروژه‌های عمرانی استان که طی یک دهه اخیر بارگذاری شده‌اند (بیش از ۹۰ درصد)، از نظر شاخص اندازه، «کوچک» یا «بسیار کوچک» هستند و اعتباری کمتر از ۱ میلیارد تومان، برای آنها در نظر گرفته شده است.
- شایان ذکر است همه مطالب و تحلیل‌های ارائه شده در گزارش حاضر به دلیل عدم ارائه گزارش‌های عملکرد و پیشرفت فیزیکی پروژه‌های عمرانی توسط سازمان برنامه و بودجه کشور، براساس تخصیص ریالی ارائه شده‌اند.

مقدمه

پیوند میان برنامه‌ریزی فضایی کلان با طرح‌ها و پروژه‌های عملیاتی و متعاقب آن امکان‌سنجی، برآورد و تأمین اعتبارات آنها، همواره از عمده چالش‌های کشور بوده است. ازطرفی طرح آمایش سرزمین به عنوان داعیه‌دار برنامه‌ریزی فضایی کشور همواره در مرحله تهیه و تصویب جامانده و به جرئت می‌توان گفت طرح‌های آمایش سرزمین تهیه شده (اقدامات ناقص انجام شده در سال‌های برنامه سوم توسعه به بعد)، هیچ‌گاه نتوانستند آن‌طور که انتظار می‌رفت اجرایی شوند یا در طرح‌ها و پروژه‌های اجرایی کشور به عنوان سند فرادست، تأثیرگذار باشند. در سال‌های اخیر تهیه و تصویب طرح‌های آمایش استانی و تأکید بر ضرورت پایبندی استان‌ها به اجرای آن، این سؤال را پررنگ ساخته که چه میزان طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی جاری کشور، در راستای پیشنهادها و اهداف تعیین شده توسط طرح‌های آمایش استانی بوده است؟ آیا اساساً ساختار فعلی نظام بودجه‌ریزی امکان برقراری ارتباط معنادار با نظام تدبیر و برنامه‌ریزی فضایی کشور را دارد یا خیر؟ برای پاسخ

به این سؤال نیاز است قوانین بودجه و طرح‌های آمایش به تفکیک هر استان و با دقت کامل مورد بحث و بررسی قرار گیرد تا بتوان میزان ارتباط این دو را ارزیابی کرد.

با فرض این موضوع که قانون بودجه باید با منطق مشخص و قابل دفاع، تخصیص بودجه را انجام دهد؛ به نظر می‌رسد میزان اعتبارات توزیع شده و تخصیص یافته به استان‌ها (فارغ از نگاه صرف به جدول ۱۰ ماده واحده قانون بودجه) باید با نیاز، عملکرد و شرایط استان همچنین با رویکرد و هدف قانون، ارتباط معناداری برقرار کند.^۱

از سوی دیگر، موضوع شفافیت میزان اعتبارات تخصیص یافته به استان‌ها اگرچه به احتمال زیاد باید به تفصیل در دستگاه‌های اجرایی مربوطه یا دفاتر موضوعی سازمان برنامه و بودجه کشور یا سازمان‌های استانی آن وجود داشته باشد، اما در قوانین بودجه‌ای که در اختیار جامعه مخاطب قرار می‌گیرد، قابل ردیابی نیست.^۲ این نارسایی در قوانین بودجه، می‌تواند ناشی از دو عامل باشد:

- اطلاعات در قانون بودجه قابل تشخیص بوده و فقط از نظر ارائه شکلی در جداول، تفکیک استانی آن موجود نیست.

- اعتبارات از هردو لحاظ ماهوی و شکلی، قابلیت شناسایی استانی را ندارند.

همان‌طور که پیش‌تر اشاره شد، بی‌تردید کشف و برقراری ارتباطات منطقی بودجه سالیانه با برنامه‌های توسعه کشور، هم از بابت ماهیت بودجه‌ریزی و هم از جنبه شفافیت، چالشی اساسی است.

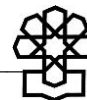
فرایند شفاف‌سازی منابع تخصیص یافته را می‌توان با توجه به اطلاعات در دسترس قوانین بودجه و با تحلیل توزیع استانی اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای آغاز کرد. شایان توجه است کشف رابطه معنادار میان عوامل برنامه‌ریزی فضایی (مخصوصاً طرح‌های آمایشی) و اجزای بودجه (به‌ویژه طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی) در سطح استان‌ها، نیازمند مطالعات جداگانه است که در آینده در دستور کار قرار خواهد گرفت.

با این مقدمه، برای شفاف‌سازی ساختار طرح‌های عمرانی استانی در مطالعه حاضر، ابتدا پایه‌های آماری و روش مطالعه تبیین شده و در ادامه تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان از منظر «موضوعی»، «جغرافیایی»، «طول عمر»، «درصد تخصیص» و «اندازه»، مورد واکاوی قرار گرفته و در نهایت جمع‌بندی گزارش ارائه شده است.

۱. مفاهیم، پایه‌های آماری، روش و محدودیت‌های مطالعه

در این قسمت از مطالعه به تبیین مفاهیم اساسی پیرامون طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پرداخته و سپس، پایه‌های آماری و روش مطالعه تبیین می‌شود.

۱. این ارتباط باید از ذهن و رابطه تصمیم‌گیران به دور بوده و قابل تشخیص، تبیین و درک برای جامعه کارشناسی و بهره‌بردار باشد.
۲. از یک جنبه می‌توان متصور شد که دولت و به تبع آن سازمان برنامه و بودجه کشور (به‌عنوان تدوین‌کننده لایحه و مجری قوانین بودجه که اختیار تام در نحوه ارائه این قوانین را براساس قانون اساسی داراست) به این نوع تفکیک در قوانین بودجه قائل نیست و آن را جزء وظایف خود تلقی می‌کند.

۱-۱. مفاهیم^۱

طبق بند «۱۰» ماده (۱) قانون برنامه و بودجه،^۲ «طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای» به مجموعه عملیات و خدمات مشخصی اطلاق می‌شود که براساس مطالعات توجیهی فنی، اقتصادی، اجتماعی توسط دستگاه اجرایی، طی مدت معین و با اعتبار معین برای تحقق بخشیدن به هدف‌های برنامه عمرانی پنج‌ساله به‌صورت سرمایه‌گذاری ثابت یا مطالعه برای ایجاد دارایی سرمایه‌ای، اجرا شده و منابع مورد نیاز آن از محل اعتبارات مربوط به تملک دارایی‌های سرمایه‌ای تأمین می‌شود.

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از ابعاد مختلف قابل طبقه‌بندی‌اند به‌طوری‌که از بُعد مقیاس به دو دسته «طرح‌های ملی» و «طرح‌های ملی استانی شده (طرح استانی ویژه سابق)»، از بُعد ماهیت به دو گروه «مستمر» و «غیرمستمر» و از بُعد نوع طرح به انواع «احداث»، «توسعه»، «مرمت» و غیره تقسیم می‌شوند.

- **طرح‌های ملی**، جنبه استراتژیک دارند و از لحاظ سرمایه‌گذاری، بزرگ و از نظر تکنولوژی، پیچیده‌اند و آثار مترتب بر اجرای آنها نیز از یک منطقه فراتر می‌رود.

- **طرح‌های ملی استانی شده**، مجموعه‌ای از طرح‌های ملی هستند که در پیوست ۱ قانون بودجه به‌صورت استانی مشخص شده‌اند.

- **طرح‌های مستمر و غیرمستمر**، طرح‌های پیوست ۱ قانون بودجه از بعد دارا بودن سال شروع و خاتمه به دو بخش طرح‌های غیرمستمر (دارای سال شروع و خاتمه) و طرح‌های مستمر (فقط دارای سال شروع) تقسیم می‌شوند که بیشتر ماهیت تعمیر و نگهداری و تأمین تجهیزات دارند (فصیحی، ۱۴۰۰).

طبقه‌بندی طرح‌های عمرانی در پیوست ۱ قانون بودجه، بدین ترتیب است که هر طرح در ذیل یک برنامه و هر برنامه در ذیل یک فصل و هر فصل در ذیل یکی از امور دهگانه جای می‌گیرد. اطلاعات تکمیلی هر طرح شامل تعداد پروژه، شرح عملیات، میزان پیشرفت فیزیکی و ریالی و سایر اطلاعات مالی و نظارتی در موافقتنامه‌ای که به نام هر طرح پیش‌بینی شده ارائه می‌شود. موافقتنامه عقدی است حقوقی - فنی و مالی که دستگاه اجرایی تعهد می‌کند از یک طرف شرح عملیات مندرج در آن را رعایت کند و از طرف دیگر سازمان برنامه و بودجه به‌موازات پیشرفت فیزیکی عملیات، اعتبارات مصوب را براساس تخصیص اعتبار در اختیار دستگاه اجرایی قرار دهد.

- **موافقتنامه طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای** از تعدادی فرم و ضمیمه تشکیل می‌شود به‌طوری‌که در فرم ۱ به خلاصه طرح، در فرم ۲ به گزارش توجیهی طرح، در فرم ۳ به منابع تأمین اعتبار هر پروژه ذیل طرح، در فرم ۴ به اعتبارات برحسب فصول سرمایه‌گذاری، در فرم ۵ به خلاصه پروژه‌ها و در فرم ضمیمه ۲ به میزان و نوع سرمایه‌گذاری در طرح‌ها به تفکیک تأمین منابع (عمومی و داخلی) شرکت‌های دولتی و مؤسسه‌های انتفاعی وابسته به دولت اشاره می‌شود.

۱. مطالب این بخش از گزارش مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری باعنوان «آسیب‌شناسی امور ناظر بر طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ارائه راهبردهای ساماندهی» در سال ۱۴۰۰ اخذ شده است.
۲. قانون برنامه و بودجه مصوب سال ۱۳۵۱.

طبق دستورالعمل اجرایی ماده (۲۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴، کارگروه استانی ماده (۲۳)، وظیفه بررسی طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای در سطح استان را برعهده دارد و تصویب نهایی آن به‌عهده شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان است.

کمیسیون و کارگروه استانی برای عمل به ماده (۲۳) قانون مذکور ایجاد شده است. طبق بند «الف» این ماده، عناوین، اهداف کمی و اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جدید با رعایت مواد (۲۲) و (۲۳) قانون برنامه و بودجه مصوب سال ۱۳۵۱ و رعایت قانون نحوه اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی براساس گزارش توجیهی فنی (حجم کار و زمانبندی اجرا)، اقتصادی، مالی و زیست‌محیطی و رعایت پدافند غیرعامل ازسوی مشاور و دستگاه اجرایی پس از تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، برای یک‌بار و به قیمت ثابت سالی که طرح‌های مورد نظر برای اولین بار در لایحه بودجه سالیانه منظور می‌شود به تفکیک سال‌های برنامه‌های توسعه و سال‌های بعد به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد (فصیحی، ۱۴۰۰).

۲-۱. پایه‌های آماری

براساس اطلاعات ارائه شده توسط «معاونت امور استان‌ها و مناطق سازمان برنامه و بودجه کشور»، به‌طور کلی تأمین اعتبارات طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی در سطح استان‌ها می‌تواند از محل منابع بودجه‌ای و غیربودجه‌ای تأمین شود.^۱

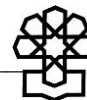
همان‌طور که بیان شد در بودجه‌های سنواتی منابع و مصارف به دو بخش ملی و استانی تقسیم می‌شود که منظور از مصارف استانی، اعتبارات تحت مدیریت شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌هاست که در جدول ۱۰ ماده‌واحد قانون بودجه لحاظ می‌شود. فارغ از ابهام‌های مختلف در بودجه و نحوه عملکرد آن، یکی از ابهام‌های اصلی بودجه را می‌توان نحوه توزیع اعتبار هریک از استان‌ها دانست، زیرا اعتبارات توزیعی استان‌ها به جدول ۱۰ ماده‌واحد محدود نمی‌شود؛ به عبارت دیگر با فرض اینکه همه مصارف در یک مکان به‌وقوع می‌پیوندد که در محدوده یکی از استان‌ها واقع شده، پس همه مصارف می‌توانند تقسیم‌بندی استانی داشته باشند؛ لکن برخی مصارف که ماهیت ملی پیدا می‌کند باید از بقیه اعتبارات مجزا باشد. نحوه تمایز مصارف برخی دستگاه‌های اجرایی دارای ماهیت ملی را می‌توان این‌گونه برشمرد:

- دستگاه‌های اجرایی و فعالیت‌های مرتبط با آنها که حکم سیاستگذاری یا نظارت عالی را برای کشور دارند و شمول اثر این فعالیت‌ها مربوط به حوزه‌های فعالیت خارجی یا عمومی کل کشور است (مانند مرکز سه قوه و برخی وزارتخانه‌ها یا نهادها)،

- دستگاه اجرایی و فعالیت‌های مرتبط آن، حکم راهبری اجرایی یا سیاستگذاری بخشی را داراست و به‌عنوان دستگاه اصلی وظیفه هماهنگی دستگاه‌های استانی تابعه را دارد (مانند بخش ملی وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها)،

- ارگان‌های نظامی (و نه انتظامی) و امنیتی،

۱. برای مطالعه بیشتر مراجعه شود به پیوست ۱.

- دستگاه‌هایی که فقط یک مجموعه مرکزی و ملی دارند و تفکیک عملیات استانی آنها نیازمند پایگاه داده خاص و طبقه‌بندی شده است که در وضعیت کنونی این تمایز امکان‌پذیر نیست (مانند اعتبارات مربوط به برخی صندوق‌های بیمه)،

در یک نتیجه کلی می‌توان ادعا کرد که اعتبارات مندرج در قانون بودجه سالیانه به‌جز در چهار مورد فوق‌الذکر، حتی اگر قابل تفویض به استان‌ها نباشد، می‌تواند قابل تقسیم به استان‌ها باشد. همچنین می‌توان گفت ارائه یک بررسی کامل در این زمینه به‌دلیل کمبود اطلاعات، عدم دسترسی آسان به اطلاعات موجود و طبقه‌بندی شدن برخی اطلاعات، امکان‌پذیر نیست. اما می‌توان بررسی داده‌های مندرج در قوانین بودجه را به‌عنوان گام نخست تلقی کرد.^۱ اصول مهم و حائز اهمیت در تفکیک استانی طرح‌ها در پنج دسته زیر قابل دسته‌بندی است:^۲

- برخی طرح‌ها با اعتبار ملی مربوط به دستگاه‌های ملی و در راستای وظایف حاکمیتی دستگاه‌ها اجرایی می‌شوند که مشخصه تفکیک استان ندارند.

- برخی دیگر از طرح‌های با اعتبار ملی میان همه استان‌ها (یا بسیاری از استان‌ها) مشترک بوده و در سطح طرح که در قانون ذکر می‌شود امکان تفکیک نداشته و به احتمال زیاد در سطح پروژه قابلیت تفکیک دارند که به‌دلیل عدم دسترسی به این سطح از اطلاعات، در این مطالعه امکان محاسبه اعتبار آن وجود ندارد.^۳

- دسته سوم شامل طرح‌هایی با اعتبار ملی است که بین چند استان مشخص تعریف شده‌اند. این طرح‌ها هرچند قابلیت تشخیص استان‌های برخوردار از آن طرح‌ها را دارند اما به‌دلیل مشخص نبودن سهم هر استان از اعتبارات آن طرح، امکان محاسبه سهم اعتباری هر استان وجود ندارد.

- طرح‌هایی با اعتبار ملی که براساس نام طرح قابلیت تفکیک استانی را دارا بوده و مکان اجرای طرح کاملاً مشهود و ویژه یک استان است. این طرح‌ها در سال‌های بررسی شده، همواره بیش از نیمی از طرح‌های ملی مندرج در پیوست ۱ را شامل شده‌اند.

- طرح‌هایی با اعتبار ملی که مبادله موافقتنامه آن در استان انجام می‌شود و با عنوان طرح‌های استانی ویژه قلمداد می‌شود. این طرح‌ها به‌طور کامل قابلیت تفکیک استانی دارند. تا پیش از سال ۱۳۹۷، این‌گونه طرح‌ها در قالب جدولی مستقل در پیوست ۱ قانون بودجه درج می‌شد، اما پس از این سال، جدول مذکور حذف و طرح‌های استانی ویژه به‌صورت ستاره‌دار به همراه سایر طرح‌ها در پیوست ۱ قانون بودجه درج می‌شود.^۴

از آنجاکه بررسی اعتبارات هزینه‌ای، مؤکداً فارغ از نگاه صرف به جدول ۱۰ ماده‌واحد قوانین بودجه از نظر ماهوی و شکلی قابلیت تفکیک استانی ندارد^۵ لذا گزارش حاضر مبتنی بر داده‌های پایگاه اطلاعاتی «سامانه

۱. هرچند در این راه نیز عدم دسترسی به داده‌های دارای فرمت قابل ویرایش، مشکل اصلی محسوب شده و تحلیل را زمانبر کرده و در برخی موارد، باعث بروز خطاهایی می‌شود.

۲. اعتبارات استانی جدول ۱۰ ماده‌واحد قوانین بودجه را می‌توان به این پنج دسته افزود. اما از آنجاکه نحوه توزیع این اعتبارات و پروژه‌های آن مشخص نیست؛ این موضوع محل بحث نخواهد بود.

۳. در پیوست ۱ بودجه به این ردیف‌ها؛ ردیف‌های گلوبال اطلاق می‌شود.

۴. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، این طرح‌ها در پیوستی جداگانه با عنوان اطلاعات تکمیلی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ گنجانده شده است.

۵. جهت بررسی این موارد باید اطلاعات لازم از سازمان برنامه و بودجه کشور استعلام و مطالبه شود که به‌دلیل ماهیت اطلاعات و گزارش، امری ناشدنی جلوه می‌کند.

نظارت ۴^۱ سازمان برنامه و بودجه، اعتبارات عمرانی تخصیص یافته به استان‌ها از محل اعتبارات بودجه‌ای و غیربودجه‌ای را بررسی کرده است.

۳-۱. روش مطالعه

گزارش حاضر با روش تحلیلی- توصیفی انجام شده است. به عبارت دیگر تلاش شده وضعیت موجود پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان بررسی و به توصیف منظم و نظام‌مند وضعیت فعلی پرداخته شود. به این منظور طبقه‌بندی و توصیف طرح‌ها و پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در هر استان به شرح زیر انجام شده است:

نمودار ۱. فرایند بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان

مأخذ: مطالعات تحقیق.

در خصوص ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای هر استان از طبقه‌بندی زیر بهره گرفته شده است:

۱. سامانه مذکور، همه پروژه‌های عمرانی استان‌ها را که برای آنها موافقتنامه مبادله شده است براساس کلیه اعتبارات تخصیص یافته اعم از بودجه‌ای و غیربودجه‌ای ارائه می‌کند.

نمودار ۲. طبقه‌بندی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای هر استان

مأخذ: همان.

براساس طبقه‌بندی فوق، ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان به شکل زیر ارائه شده است:

جدول ۱. ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (تعداد پروژه)

عمر پروژه	کمتر از ۵ سال	بین ۵ تا ۱۰ سال	بین ۱۰ تا ۱۵ سال	بین ۱۵ تا ۲۰ سال	۲۰ سال و بیشتر
درصد تخصیص اعتبار	کمتر از ۲۰ درصد				
بین ۲۰ تا ۴۰ درصد					
بین ۴۰ تا ۶۰ درصد					
بین ۶۰ تا ۸۰ درصد					
۸۰ درصد و بیشتر					

مأخذ: مطالعات تحقیق.

نحوه برخورد با هریک از مناطق ماتریس عمر - درصد تخصیص فوق در جدول زیر تبیین شده است:

جدول ۲. اولویت‌بندی پروژه‌های موجود در ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان و ارائه پیشنهادهایی جهت مواجهه با پروژه‌های موجود در هر اولویت

اولویت	گروه	پیشنهاد نحوه برخورد	توضیحات
۱	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)	- نظارت و بررسی دقیق پروژه - آسیب‌شناسی علل تأخیر - تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح یا واگذاری یا ادامه پروژه	چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور نیست.
۲	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	- نظارت و بررسی دقیق پروژه - آسیب‌شناسی علل تأخیر - اتمام یا اصلاح پروژه	به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست.
۳	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	تخصیص اعتبار باقی‌مانده و اتمام پروژه	از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند.
۴	طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)	- نظارت و بررسی دقیق پروژه - آسیب‌شناسی علل تأخیر پروژه‌های قدیمی‌تر - تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح یا واگذاری یا ادامه پروژه	شرایط بینابینی نسبت به دو اولویت نخست دارند، اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند.
۵	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)	نظارت بر پروژه با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی	هنوز انحراف جدی در خصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است.

مأخذ: همان.

همچنین ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان برحسب اعتبار پروژه صورت پذیرفته است. لازم به ذکر است با توجه به نتایج جلسات هم‌اندیشی با کارشناسان سازمان برنامه و بودجه و خبرگان حوزه مورد بررسی، در حال حاضر طبقه‌بندی مشخصی برای ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وجود ندارد و تعاریف به کار رفته در این گزارش در خصوص طول عمر، صرفاً تعاریف عملیاتی ناظر به این گزارش است. بر این اساس دسته‌بندی مذکور عبارت است از:

- پروژه‌های بسیار کوچک: کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار،

- پروژه‌های کوچک: بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان اعتبار،

- پروژه‌های متوسط: بین ۱ تا ۵ میلیارد تومان اعتبار،

- پروژه‌های بزرگ: بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان اعتبار،

- پروژه‌های بسیار بزرگ: بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار.

درنهایت نیز جهت ارائه تحلیل‌های تکمیلی، ماتریس اولویت-اندازه برای هر استان به شکل زیر تهیه شده است:

جدول ۳. ماتریس اندازه-اولویت برحسب تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان

اولویت پروژه	اولویت ۱	اولویت ۲	اولویت ۳	اولویت ۴	اولویت ۵	جمع
بسیار کوچک						
کوچک						
متوسط						
بزرگ						
بسیار بزرگ						
جمع						

مأخذ: همان.

۴-۱. محدودیت‌های مطالعه

گزارش حاضر مشابه بسیاری از پژوهش‌های مبتنی بر آمار و داده، مشمول سطحی از محدودیت‌های اجتناب‌ناپذیر بوده است. در ادامه به مهم‌ترین محدودیت‌ها اشاره شده است:

- این گزارش براساس مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸ انجام شده است. لذا پروژه‌هایی که تا پیش از سال ۱۳۹۸ خاتمه یافته‌اند اساساً جایی در تحلیل حاضر ندارند.
- به دلیل کمبود اطلاعات و عدم دسترسی آسان به همه اطلاعات موجود، امکان ارائه یک بررسی صد درصدی و کامل وجود ندارد.

- برخی مصارف بودجه‌ای به دلیل ماهیت ملی آنها امکان تخصیص به استان‌ها را ندارند.
- قرار داشتن بخشی از پروژه‌های مورد بررسی در طبقه طرح‌های مستمر و ویژگی سالیانه بودن آنها، قضاوت در ارتباط با تکرار پروژه‌های مذکور در بودجه‌های سنواتی را دشوار می‌کند.
- با توجه به اینکه مفهوم طرح در بعد ملی و استانی با هم تفاوت‌هایی دارند و طرح در سطح ملی، مستقل و در سطح استان متأثر از چند پروژه است، امکان دارد طولانی شدن طول عمر یک پروژه از یک طرح به طولانی شدن عمر طرح منجر شود. درحالی‌که سایر پروژه‌های طرح مورد نظر ممکن است مدت‌ها قبل خاتمه یافته باشند.
- برخی پروژه‌های جاری در استان‌ها محصول تصمیم‌گیری و سیاستگذاری‌های مسئولان استانی نبوده و به‌انحای مختلف و از محل منابع غیراستانی آغاز شده‌اند؛ ازاین‌رو نمی‌توان طولانی شدن آنها را به عملکرد استان نسبت داد.

- درخصوص توزیع جغرافیایی پروژه‌ها در سطح استان‌ها باید به این نکته دقت شود که در برخی موارد، مکان استراتژیک برای بارگذاری پروژه‌ها مرکز استان بوده و عملاً بخشی از عدم توازن در توزیع پروژه‌های عمرانی در سطح استان اجتناب‌ناپذیر است.

- از سال ۱۳۹۲ گزارش پیشرفت فیزیکی پروژه‌های عمرانی ارائه نشده و این موضوع می‌تواند تحلیل‌ها و پیشنهادها را ارائه شده درخصوص مواجهه با پروژه‌های مذکور را تا حدی دچار کاستی کند.

۲. طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان در سال ۱۳۹۸

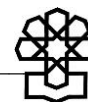
با توجه به بررسی‌های صورت گرفته در سال ۱۳۹۸، در استان اصفهان ۳۵۵۰ پروژه فعال در قالب ۷۱۲ طرح عمرانی وجود داشته است که قدیمی‌ترین آنها از سال ۱۳۴۶ شروع شده و بیش از پنج دهه از آغاز عملیات عمرانی آن می‌گذرد. شایان ذکر است، طرح‌های عمرانی استان اصفهان، در قالب ۱۰ امور، ۳۳ فصل و ۷۵ برنامه مختلف طبقه‌بندی شده‌اند:

نمودار ۳. طبقه‌بندی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

همچنین در نمودار زیر، خلاصه‌ای از وضعیت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان، گزارش

شده است:

نمودار ۴. خلاصه وضعیت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان

مأخذ: همان.

۲-۱. بررسی موضوعی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان

به‌منظور بررسی موضوعی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان، طرح‌های یادشده براساس امور، فصول و برنامه‌های مختلف، مورد مذاقه و کندوکاو قرار گرفته است:

۲-۱-۱. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان برحسب امور

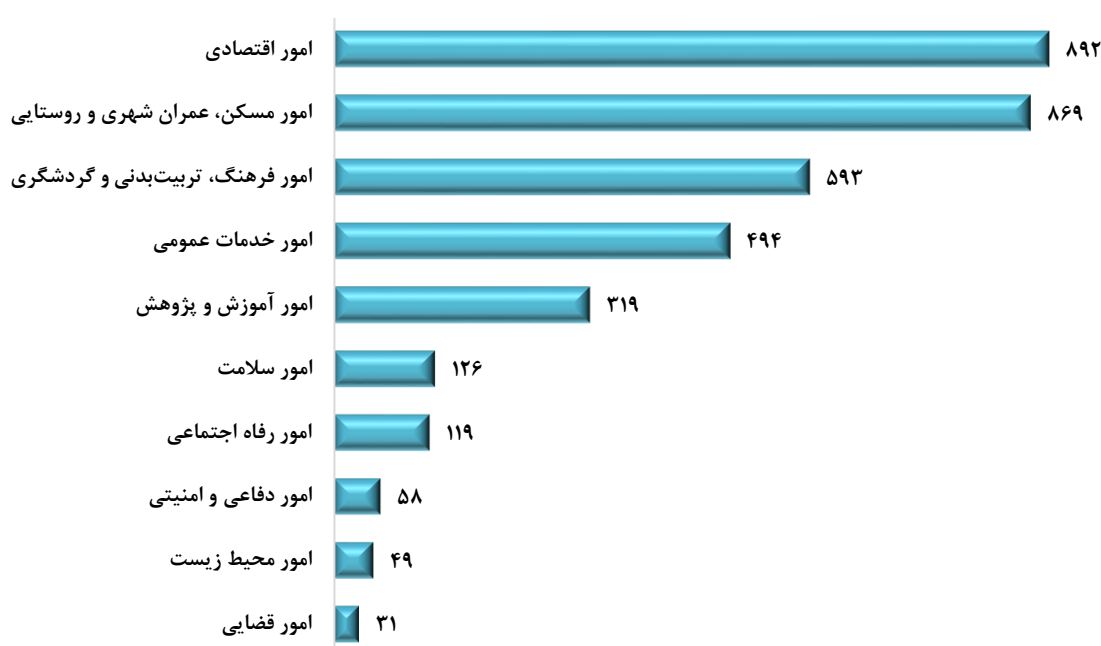
همان‌گونه که مورد اشاره قرار گرفت، طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان، درمجموع در قالب ۱۰ امور مختلف، تعریف شده‌اند که این امور عبارتند از:

- امور اقتصادی،
- امور مسکن، عمران شهری و روستایی،
- امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری،
- امور آموزش و پژوهش،
- امور خدمات عمومی،
- امور قضایی،
- امور سلامت،
- امور رفاه اجتماعی،
- امور دفاعی و امنیتی،

- امور محیط زیست.

با توجه به بررسی‌های صورت گرفته «امور اقتصادی» و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی»، از جمله مهم‌ترین امور در برنامه‌های عمرانی استان اصفهان محسوب می‌شوند. همان‌گونه که در نمودار زیر مشخص است، از ۳۵۵۰ پروژه عمرانی استان اصفهان، ۸۹۲ پروژه در قالب «امور اقتصادی» و ۸۶۹ پروژه در قالب «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» تعریف شده است که در مجموع، ۴۹/۶ درصد از کل پروژه‌های استان را شامل می‌شوند. از منظر تعداد پروژه‌ها، «امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری» و «امور خدمات عمومی» نیز به ترتیب با ۵۹۳ پروژه (۱۶/۷ درصد کل پروژه‌ها) و ۴۹۴ پروژه (۱۳/۹ درصد کل پروژه‌ها) در رتبه‌های بعدی قرار دارند:

نمودار ۵. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب امور مختلف در استان اصفهان

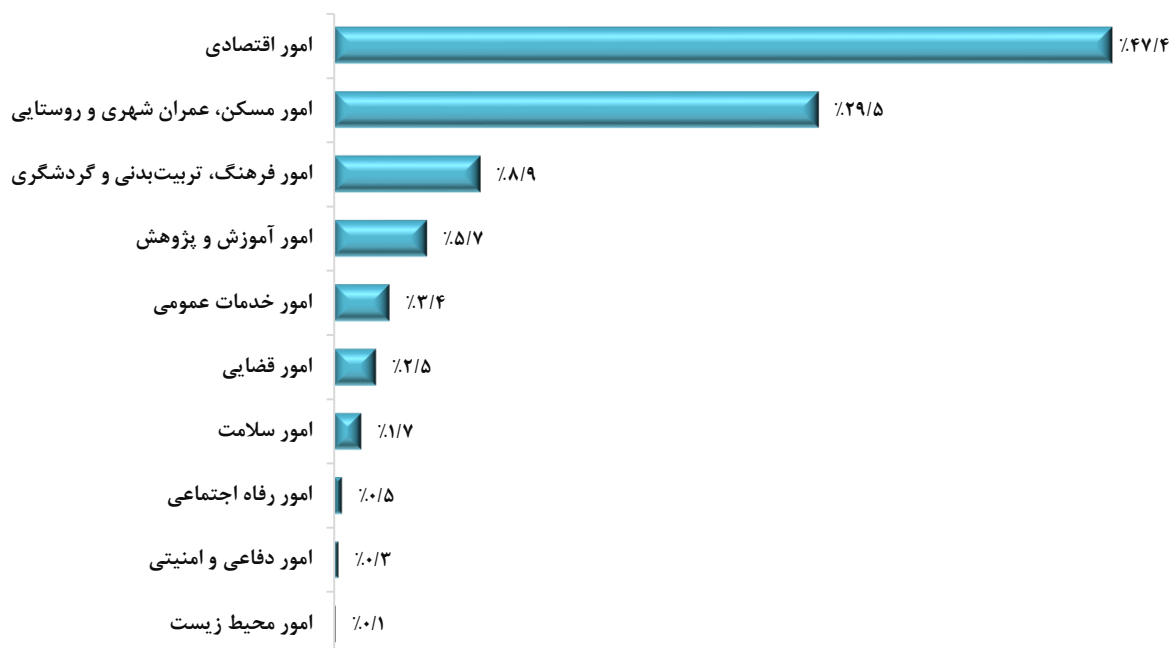

مأخذ: همان.

در نمودار زیر، سهم امور مختلف از کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های عمرانی استان اصفهان نشان داده شده است. در این زمینه مشاهده می‌شود «امور اقتصادی» و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی»، در مجموع ۷۷ درصد از کل اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان را به خود اختصاص داده‌اند:

نمودار ۶. سهم امور مختلف از اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان اصفهان

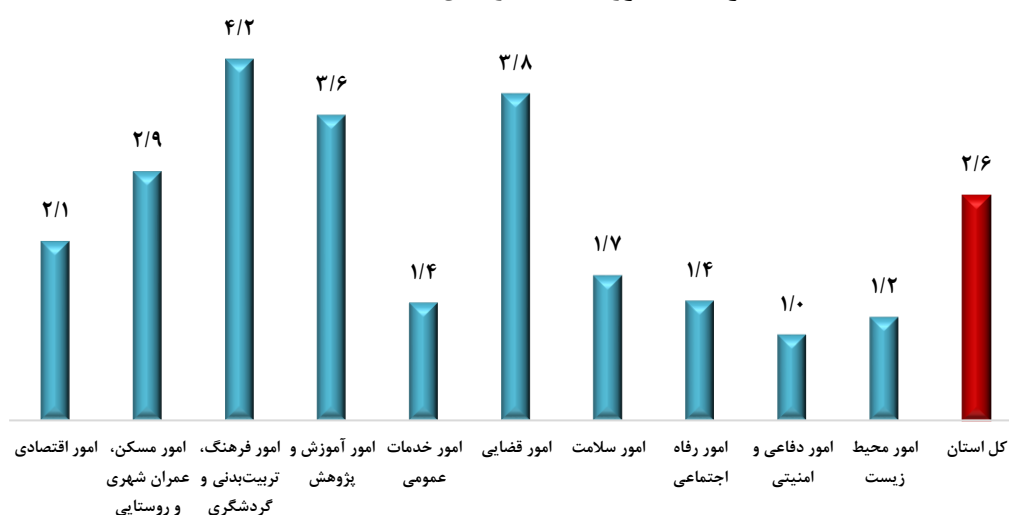

مأخذ: همان.

در نمودار زیر عمر متوسط پروژه‌های عمرانی مربوط به هریک از امور مختلف در استان اصفهان، در سال ۱۳۹۸ نشان داده شده است:

نمودار ۷. عمر متوسط پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان

برحسب امور مختلف در سال ۱۳۹۸ (سال)

مأخذ: همان.

با توجه به اطلاعات ارائه شده در نمودار فوق، متوسط طول عمر کل پروژه‌های عمرانی استان در سال ۱۳۹۸، معادل ۲/۶ سال است. در «امور اقتصادی» و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» که بیشترین سهم از تعداد

پروژه‌ها و اعتبارات تخصیص‌یافته استان را به‌خود اختصاص داده‌اند، میانگین طول عمر پروژه‌ها به‌ترتیب ۲/۱ و ۲/۹ سال است که تقریباً نزدیک به میانگین طول عمر کل پروژه‌های عمرانی استان است. بیشترین میزان متوسط عمر پروژه‌ها، مربوط به «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری» و «امور قضایی» است. در جدول زیر، خلاصه‌ای از وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان اصفهان برحسب امور مختلف ارائه شده است:

جدول ۴. خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان اصفهان برحسب امور (میلیون ریال/ درصد)

عنوان امور	عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص‌یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار
امور اقتصادی	۸.۲۵۷.۲۹۲	۵.۶۷۵.۱۸۴	۳.۱۵۵.۴۰۲	۱۱.۴۱۲.۶۹۵	۸.۳۸۳.۷۶۹	۲۲.۳۱۶.۲۴۶	۵۱/۱
امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۴.۵۶۳.۳۶۷	۴.۵۷۳.۲۱۲	۲.۵۴۲.۷۰۶	۷.۱۰۶.۰۷۳	۱۶.۱۹۷.۰۵۸	۲۵.۳۳۳.۶۳۷	۲۸/۰
امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری	۱.۳۱۸.۱۰۹	۱.۴۸۸.۱۱۲	۸۲۷.۳۹۰	۲.۱۴۵.۴۹۹	۴۱۶.۸۵۰	۳.۲۲۳.۰۷۱	۶۶/۶
امور آموزش و پژوهش	۳۲۷.۹۹۵	۱.۸۵۹.۱۵۰	۱.۰۳۳.۶۸۷	۱.۳۶۱.۶۸۲	۵۰.۵۰۹	۲.۲۳۷.۶۵۴	۶۰/۹
امور خدمات عمومی	۲۶۲.۹۳۸	۹۹۲.۲۱۹	۵۵۱.۶۷۴	۸۱۴.۶۱۲	۲۳.۲۳۳	۱.۲۷۸.۳۹۰	۶۳/۷
امور قضایی	۵۲۳.۷۰۶	۱۶۱.۰۵۰	۸۹.۵۴۴	۶۱۳.۲۵۰	۸۸.۶۴۸	۷۷۳.۴۰۴	۷۹/۳
امور سلامت	۱۰۰.۹۰۲	۵۳۳.۸۲۴	۲۹۶.۸۰۶	۳۹۷.۷۰۸	۱۶.۴۸۸	۶۵۱.۲۱۴	۶۱/۱
امور رفاه اجتماعی	۴۹.۲۴۹	۱۲۱.۶۰۴	۶۷.۶۱۲	۱۱۶.۸۶۰	۲.۰۰۰	۱۷۲.۸۵۳	۶۷/۶
امور دفاعی و امنیتی	۰	۱۱۸.۱۷۵	۶۵.۷۰۵	۶۵.۷۰۵	۰	۱۱۸.۱۷۵	۵۵/۶
امور محیط زیست	۸.۲۱۱	۲۸.۲۰۱	۱۵.۶۸۰	۲۳.۸۹۱	۰	۳۶.۴۱۲	۶۵/۶
کل استان	۱۵.۴۱۱.۷۷۰	۱۵.۵۵۰.۷۳۱	۸.۶۴۶.۲۰۶	۲۴.۰۵۷.۹۷۶	۲۵.۱۷۸.۵۵۵	۵۶.۱۴۱.۰۵۵	۴۲/۹

مأخذ: همان.

* براساس خلاصه گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور منتشره توسط دیوان محاسبات کشور، ضریب تخصیص اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۸ معادل ۵۵/۶ درصد بوده است. بنابراین میزان تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سال یادشده براساس این ضریب برآورد شده است.

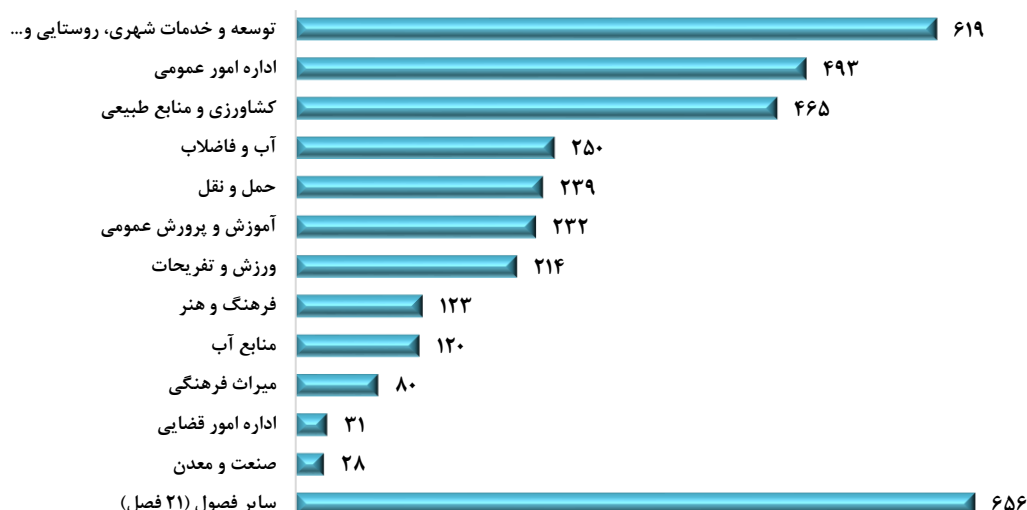
۲-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان برحسب فصل

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان، در قالب ۳۳ فصل مختلف، تعریف شده‌اند که از آن میان، ۱۲ فصل که سهم هریک از آنها در کل اعتبارات تخصیص‌یافته استان، بیش از ۱ درصد بوده، به‌صورت مستقل مورد بررسی قرار گرفته‌اند و ۲۱ فصل دیگر که سهم بسیار اندکی از اعتبارات تخصیص‌یافته دارند، در قالب طبقه «سایر فصول»، جمع شده‌اند.

در نمودار زیر، تعداد پروژه‌های عمرانی استان برحسب فصول مختلف، نشان داده شده است. مشاهده می‌شود فصل‌های «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری»، «اداره امور عمومی» و «کشاورزی و منابع طبیعی»، به‌ترتیب با ۶۱۹، ۴۹۳ و ۴۶۵ پروژه عمرانی، از بیشترین تعداد پروژه‌های عمرانی استان برخوردار می‌باشند. شایان ذکر است ۲۱ فصلی که در قالب «سایر فصول»، طبقه‌بندی شده‌اند، مجموعاً ۶۵۶ پروژه عمرانی (۱۸/۵ درصد از کل پروژه‌ها) را به‌خود اختصاص داده‌اند. به‌عبارتی تعداد بسیاری از پروژه‌های عمرانی استان اصفهان، در قالب فصولی تعریف شده‌اند که تا سال ۱۳۹۸، سهم بسیار اندکی از اعتبارات تخصیص‌یافته داشته‌اند:

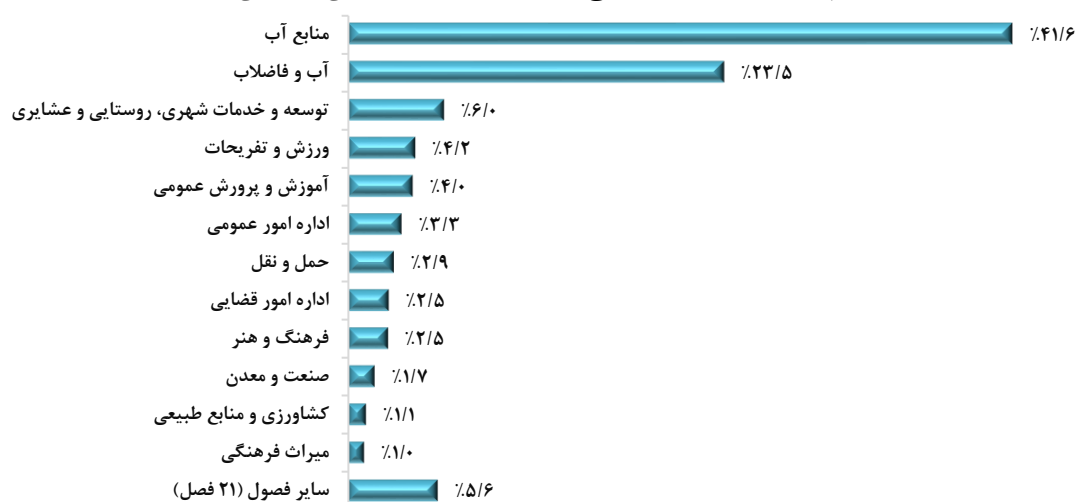
نمودار ۸. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب فصول مختلف در استان اصفهان

مأخذ: همان.

در نمودار زیر، سهم فصول مختلف از کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های عمرانی استان اصفهان نشان داده شده است. در این زمینه مشاهده می‌شود ۲ فصل «منابع آب» و «آب و فاضلاب» که به ترتیب شامل ۱۲۰ و ۲۵۰ پروژه (مجموعاً ۱۰/۴ درصد کل پروژه‌ها) می‌شوند، در مجموع ۶۵/۱ درصد از کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین ۱۰ فصل مهم دیگر که دربرگیرنده ۷۱ درصد از پروژه‌های عمرانی استان هستند، ۲۹/۳ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان، سهم داشته‌اند و سهم سایر فصول (۲۱ فصل)، تنها ۵/۶ درصد بوده است:

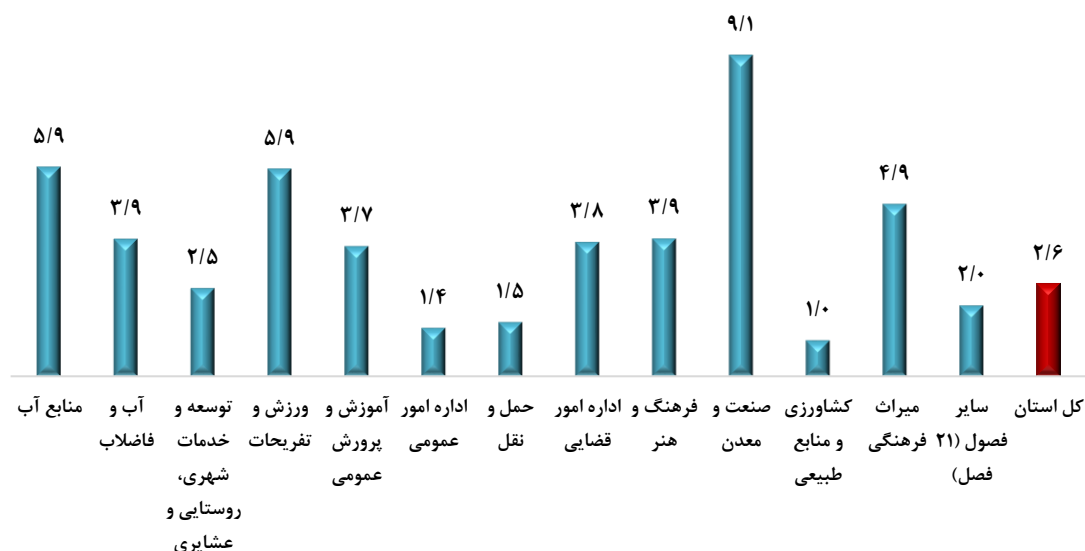
نمودار ۹. سهم فصول مختلف از اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان اصفهان

مأخذ: همان.

در نمودار زیر عمر متوسط پروژه‌های عمرانی مربوط به هریک از فصول مختلف در استان اصفهان، در سال ۱۳۹۸ نشان داده شده است:

نمودار ۱۰. عمر متوسط پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان
برحسب فصول مختلف در سال ۱۳۹۸ (سال)

مأخذ: همان.

با توجه به اطلاعات ارائه‌شده در نمودار فوق، در فصول «منابع آب» و «آب و فاضلاب» که بیشترین سهم از اعتبارات تخصیص‌یافته استان را به خود اختصاص داده‌اند، میانگین طول عمر پروژه‌ها به ترتیب ۵/۹ و ۳/۹ سال است که از متوسط طول عمر کل پروژه‌های عمرانی استان بزرگ‌تر است. همچنین بیشترین میزان متوسط عمر پروژه‌ها مربوط به فصل «صنعت و معدن» است که میانگین طول عمر ۲۸ پروژه عمرانی این فصل در سال ۱۳۹۸ به ۹/۱ سال رسیده است.

در جدول زیر، خلاصه‌ای از وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان اصفهان برحسب فصول مختلف ارائه شده است:

جدول ۵. خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان اصفهان برحسب فصل (میلیون ریال / درصد)

عنوان فصل	عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار
فصل منابع آب	۷.۵۳۶.۹۸۲	۴.۴۲۹.۱۸۶	۲.۴۶۲.۶۲۷	۹.۹۹۹.۶۰۹	۷.۷۰۱.۹۶۲	۱۹.۶۶۸.۱۳۰	۵۰/۸
فصل آب و فاضلاب	۴.۲۶۶.۱۹۸	۲.۵۰۸.۹۳۲	۱.۳۹۴.۹۶۶	۵.۶۶۱.۱۶۴	۱۵.۶۶۷.۳۶۷	۲۲.۴۴۲.۴۹۷	۲۵/۲
فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری	۲۹۷.۱۷۰	۲۰.۶۴.۲۸۰	۱.۱۴۷.۷۴۰	۱.۴۴۴.۹۰۹	۵۲۹.۶۹۱	۲.۸۹۱.۱۴۱	۵۰/۰
فصل ورزش و تفریحات	۶۱۳.۴۲۳	۷۱۴.۹۱۸	۳۹۷.۴۹۴	۱.۰۱۰.۹۱۸	۵۱.۵۰۰	۱.۳۷۹.۸۴۱	۷۳/۳
فصل آموزش و پرورش عمومی	۲۰۸.۶۸۳	۱.۳۷۲.۹۰۵	۷۶۳.۳۳۵	۹۷۲.۰۱۹	۳.۵۰۰	۱.۵۸۵.۰۸۸	۶۱/۳
فصل اداره امور عمومی	۲۶۲.۹۳۸	۹۷۶.۲۱۹	۵۴۲.۷۷۸	۸۰۵.۷۱۶	۹.۲۳۳	۱.۲۴۸.۳۹۰	۶۴/۵
فصل حمل و نقل	۳۳۸.۰۳۱	۶۳۰.۲۲۴	۳۵۰.۴۰۵	۶۸۸.۴۳۶	۳۵۶.۷۵۱	۱.۳۲۵.۰۰۶	۵۲/۰
فصل اداره امور قضایی	۵۲۳.۷۰۶	۱۶۱.۰۵۰	۸۹.۵۴۴	۶۱۳.۲۵۰	۸۸.۶۴۸	۷۷۳.۴۰۴	۷۹/۳
فصل فرهنگ و هنر	۴۰۰.۱۵۴	۳۶۳.۱۸۴	۲۰۱.۹۳۰	۶۰۲.۰۸۴	۲۹۰.۳۰۰	۱.۰۵۳.۶۳۸	۵۷/۱
فصل صنعت و معدن	۳۴۶.۷۶۲	۹۸.۶۲۵	۵۴.۸۳۶	۴۰۱.۵۹۸	۲۳۱.۷۲۷	۶۷۷.۱۱۴	۵۹/۳
فصل کشاورزی و منابع طبیعی	۲۵.۵۲۶	۴۳۷.۱۷۶	۲۴۳.۰۷۰	۲۶۸.۵۹۶	۹۳.۳۲۹	۵۵۶.۰۳۱	۴۸/۳
فصل میراث فرهنگی	۱۷۴.۸۹۰	۱۱۹.۰۵۰	۶۶.۱۹۲	۲۴۱.۰۸۲	۵۰.۰۵۰	۳۴۳.۹۹۰	۷۰/۱
فصل آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	۹۴.۲۰۱	۲۳۹.۲۳۰	۱۳۳.۰۱۲	۲۲۷.۲۱۳	۱۴.۵۰۰	۳۴۷.۹۳۱	۶۵/۳
فصل بهداشت	۸۰.۷۲۷	۲۵۰.۷۱۵	۱۳۹.۳۹۸	۲۲۰.۱۲۵	۱۱.۲۰۰	۳۴۲.۶۴۲	۶۴/۲
فصل درمان	۲۰.۱۷۵	۲۸۳.۱۰۹	۱۵۷.۴۰۹	۱۷۷.۵۸۴	۵.۲۸۸	۳۰۸.۵۷۲	۵۷/۶
فصل دین و مذهب	۱۲۰.۶۷۲	۹۳.۰۵۶	۵۱.۷۳۹	۱۷۲.۴۱۱	۱۵.۰۰۰	۲۲۸.۷۲۸	۷۵/۴
فصل آموزش عالی	۲۵.۱۱۰	۲۴۷.۰۱۵	۱۴۷.۳۴۰	۱۶۲.۴۵۰	۳۲.۵۰۹	۳۰۴.۶۳۴	۵۳/۳
فصل گردشگری	۷.۳۷۵	۱۴۹.۴۵۰	۸۳.۰۹۴	۹۰.۴۶۹	۹.۸۰۰	۱۶۶.۶۲۵	۵۴/۳
فصل حمایتی	۲۶.۳۴۴	۶۲.۸۶۹	۳۴.۹۵۵	۶۱.۲۹۹	۲.۰۰۰	۹۱.۲۱۳	۶۷/۲
فصل حفظ نظم و امنیت عمومی	۰	۸۷.۵۱۴	۴۸.۶۵۸	۴۸.۶۵۸	۰	۸۷.۵۱۴	۵۵/۶
فصل امداد و نجات	۱۹.۹۰۵	۴۹.۵۰۰	۲۷.۵۲۲	۴۷.۴۲۷	۰	۶۹.۴۰۵	۶۸/۳
فصل انرژی	۰	۷۷.۵۶۴	۴۳.۱۲۶	۴۳.۱۲۶	۰	۷۷.۵۶۴	۵۵/۶
فصل حفاظت از گونه‌های زیستی	۸.۲۱۱	۲۴.۵۳۱	۱۳.۶۳۹	۲۱.۸۵۰	۰	۳۲.۷۴۲	۶۶/۷
فصل رسانه	۰	۳۴.۳۶۰	۱۹.۱۰۴	۱۹.۱۰۴	۰	۳۴.۳۶۰	۵۵/۶
فصل دفاع	۰	۳۰.۶۶۱	۱۷.۰۴۸	۱۷.۰۴۸	۰	۳۰.۶۶۱	۵۵/۶
فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی	۹.۹۹۱	۲.۴۰۹	۱.۳۳۹	۱۱.۳۳۰	۰	۱۲.۴۰۰	۹۱/۴
فصل تحقیق و توسعه در امور خدمات عمومی	۰	۱۶.۰۰۰	۸.۸۹۶	۸.۸۹۶	۱۴.۰۰۰	۳۰.۰۰۰	۲۹/۷
فصل صنایع دستی	۲۰۰	۱۱.۰۹۴	۶.۱۶۸	۶.۳۶۸	۲۰۰	۱۱.۴۹۴	۵۵/۴
فصل تحقیق و توسعه در امور رفاه اجتماعی	۳.۰۰۰	۳.۰۰۰	۱.۶۶۸	۴.۶۶۸	۰	۶.۰۰۰	۷۷/۸
فصل توانبخشی	۰	۶.۲۳۵	۳.۴۶۷	۳.۴۶۷	۰	۶.۲۳۵	۵۵/۶
فصل تحقیق و توسعه در امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۱.۳۹۵	۳.۰۰۰	۱.۶۶۸	۳.۰۶۳	۰	۴.۳۹۵	۶۹/۷
فصل مدیریت پسماند	۰	۳.۱۲۰	۱.۷۳۵	۱.۷۳۵	۰	۳.۱۲۰	۵۵/۶
فصل کاهش آلودگی	۰	۵۵۰	۳۰۶	۳۰۶	۰	۵۵۰	۵۵/۶
کل استان	۱۵.۴۱۱.۷۷۰	۱۵.۵۵۰.۷۳۱	۸.۶۴۶.۲۰۶	۲۴.۰۵۷.۹۷۶	۲۵.۱۷۸.۵۵۵	۵۶.۱۴۱.۰۵۵	۴۲/۹

مأخذ: همان.

* براساس خلاصه گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور منتشره توسط دیوان محاسبات کشور، ضریب تخصیص اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۸ معادل ۵۵/۶ درصد بوده است. بنابراین میزان تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سال یادشده براساس این ضریب برآورد شده است.

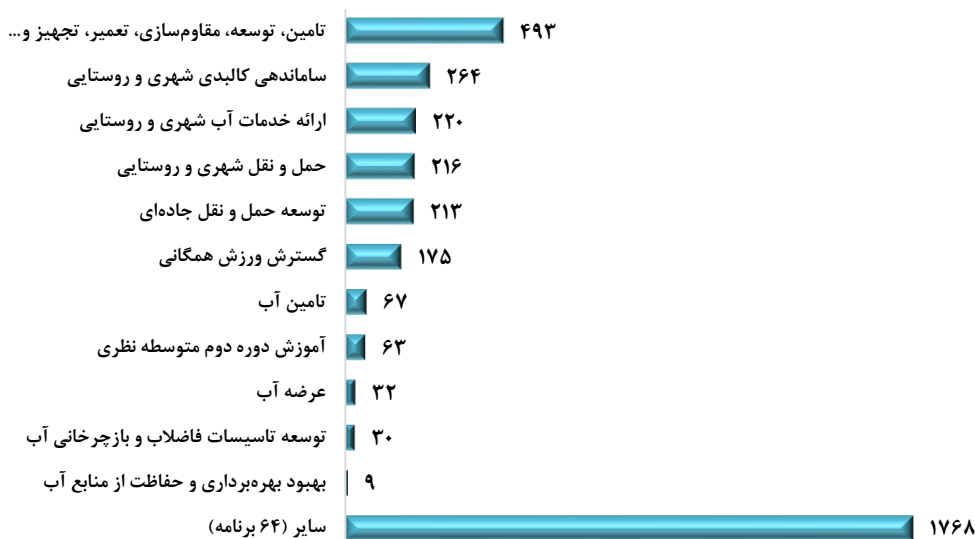
براساس اطلاعات مندرج در جدول فوق، نسبت تخصیص اعتبار فصل «منابع آب» که به تنهایی در حدود ۴۲ درصد کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های عمرانی استان اصفهان را به خود اختصاص داده است، معادل ۵۰/۸ درصد است و هنوز نیمی از اعتبارات مورد نیاز پروژه‌های عمرانی فصل یادشده، تخصیص داده نشده است؛ وضعیت تخصیص اعتبار ۱۱ فصل مهم دیگر استان نیز بین ۲۵/۲ درصد (فصل آب و فاضلاب) تا ۷۹/۳ درصد (فصل اداره امور قضایی) متغیر است.

شایان ذکر است، از میان ۴ فصل «تحقیق و توسعه در امور اقتصادی»، «اداره امور قضایی»، «تحقیق و توسعه در امور رفاه اجتماعی» و «دین و مذهب» که با برخورداری از نسبت تخصیص اعتبار بیش از ۷۵ درصد، از منظر این شاخص، از وضعیت مناسب‌تری برخوردارند، فقط فصل «اداره امور قضایی» در میان فصول نسبتاً با اهمیت قرار گرفته است و ۳ فصل دیگر به دلیل سهم پایین از اعتبارات تخصیص یافته استان (کمتر از ۱ درصد)، در قالب «سایر فصول» طبقه‌بندی شده بودند.

۳-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان برحسب برنامه

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان، در قالب ۷۵ برنامه مختلف، تعریف شده‌اند. در این میان، ۱۱ برنامه دربرگیرنده ۱۷۸۲ پروژه عمرانی استان هستند و در مجموع ۸۲/۲ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان را به خود اختصاص داده‌اند. به این ترتیب، ۶۴ برنامه دیگر استان، ضمن شامل شدن ۱۷۶۸ پروژه عمرانی، صرفاً ۱۷/۸ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان، سهم داشته‌اند. هریک از برنامه‌های یادشده که در قالب طبقه «سایر» تجمیع شده‌اند، سهمی کمتر از ۲ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان را به خود اختصاص داده‌اند. در نمودار زیر، تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان برحسب برنامه‌های مختلف به تصویر کشیده شده است:

نمودار ۱۱. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب برنامه‌های مختلف در استان اصفهان

مأخذ: همان.

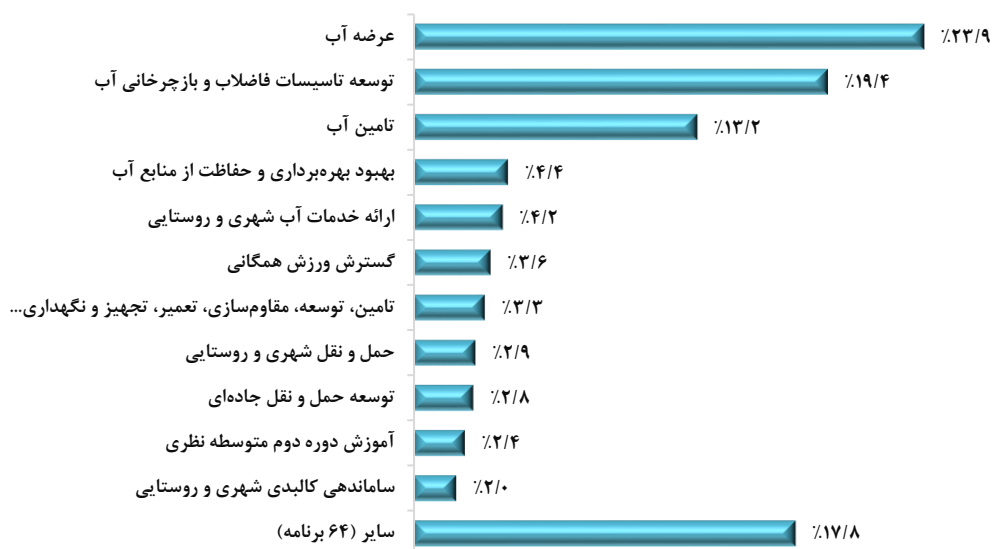

همان گونه که در نمودار فوق مشخص است، در استان اصفهان، برنامه «تأمین، توسعه، مقاوم سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان ها، اماکن و ماشین آلات در امور خدمات عمومی»، با اختلاف زیادی نسبت به سایر برنامه های عمرانی استان، بخش قابل توجهی از پروژه های عمرانی استان (۴۹۳ پروژه از ۳۵۵۰ پروژه استان) را به خود اختصاص داده است و پس از آن، برنامه های «ساماندهی کالبدی شهری و روستایی»، «ارائه خدمات آب شهری و روستایی»، «حمل و نقل شهری و روستایی» و «توسعه حمل و نقل جاده ای» با برخورداری از بیش از ۲۰۰ پروژه عمرانی استان در رتبه های بعدی قرار گرفته اند.

همچنین در نمودار زیر، سهم برنامه های مختلف از کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه های عمرانی استان اصفهان نشان داده شده است. در این زمینه مشاهده می شود ۲ برنامه «عرضه آب» و «توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب» به ترتیب با سهم ۲۳/۹ و ۱۹/۴ درصد، بیشترین سهم از اعتبارات تخصیص یافته استان را دارا بوده اند؛ از این رو درحالی که صرفاً ۱/۷ درصد از کل پروژه های استان (مجموعاً ۶۲ پروژه از ۳۵۵۰ پروژه استان) در قالب ۲ برنامه یادشده تعریف شده اند، بیش از ۴۳ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان به پروژه های مربوط به این برنامه ها اختصاص یافته است:

نمودار ۱۲. سهم برنامه های مختلف از اعتبارات تخصیص یافته

به پروژه های تملک دارایی های سرمایه ای در استان اصفهان

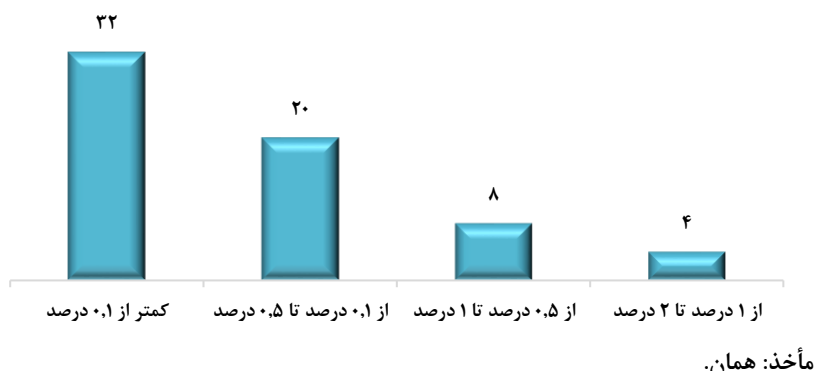

مأخذ: همان.

شایان ذکر است در میان ۶۴ برنامه استان که براساس اطلاعات مندرج در نمودار فوق، مجموعاً ۱۷/۸ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان سهم داشته اند، سهم ۳۲ برنامه، بسیار ناچیز و کمتر از ۰/۱ درصد بوده است. ۲۰ برنامه، بین ۰/۱ تا ۰/۵ درصد سهم داشته و هشت برنامه نیز بین ۰/۵ تا ۱ درصد سهم داشته اند. درنهایت، سهم چهار برنامه از ۶۴ برنامه یادشده، بین ۱ تا ۲ درصد بوده است:

نمودار ۱۳. بررسی وضعیت سهم ۶۴ برنامه کم‌اهمیت استان اصفهان

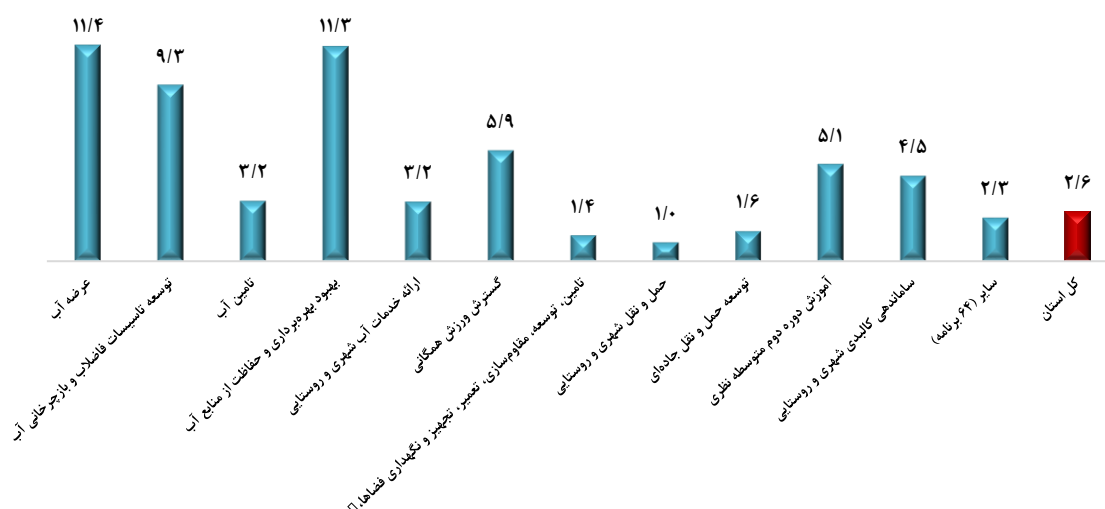
از کل اعتبارات تخصیص یافته استان (تعداد برنامه)

در نمودار زیر، عمر متوسط پروژه‌های عمرانی مربوط به هریک از برنامه‌های مختلف در استان اصفهان، در سال ۱۳۹۸ نشان داده شده است:

نمودار ۱۴. عمر متوسط پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان

برحسب برنامه‌های مختلف در سال ۱۳۹۸ (سال)

با توجه به اطلاعات ارائه شده در نمودار فوق، ملاحظه می‌شود پروژه‌های عمرانی ۲ برنامه مهم استان اصفهان شامل «عرضه آب» و «توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب» که بخش بسیاری از اعتبارات عمرانی استان را جذب کرده‌اند، به ترتیب با متوسط طول عمر ۱۱/۴ سال و ۹/۳ سال، از جمله قدیمی‌ترین پروژه‌های استان محسوب می‌شوند. علاوه بر این، پروژه‌های مربوط به برنامه «بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب» نیز که از منظر سهم از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته در رتبه چهارم جای دارند، با طول عمری بیشتر از یک دهه، در زمره پروژه‌های مسن استان قرار گرفته‌اند.

خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان اصفهان برحسب برنامه‌های مختلف، در پیوست گزارش، ارائه شده است. براساس اطلاعات مندرج در جدول پیوست، نسبت به تخصیص اعتبار برنامه «عرضه آب» که به تنهایی حدود ۲۴ درصد کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های عمرانی استان اصفهان را به خود اختصاص داده است، معادل ۷۰/۷ درصد است و کمتر از ۳۰ درصد اعتبارات مورد نیاز پروژه‌های عمرانی برنامه یادشده، تخصیص داده نشده است. با وجود این، وضعیت تخصیص اعتبار پروژه‌های عمرانی مربوط به برنامه «توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب» که از منظر سهم از اعتبارات تخصیص یافته در رتبه دوم قرار گرفته‌اند و متوسط طول عمر آنها نزدیک به یک دهه است، قابل قبول نبوده و صرفاً ۲۲/۸ درصد از اعتبار مورد نیاز آنها، تخصیص داده شده است.

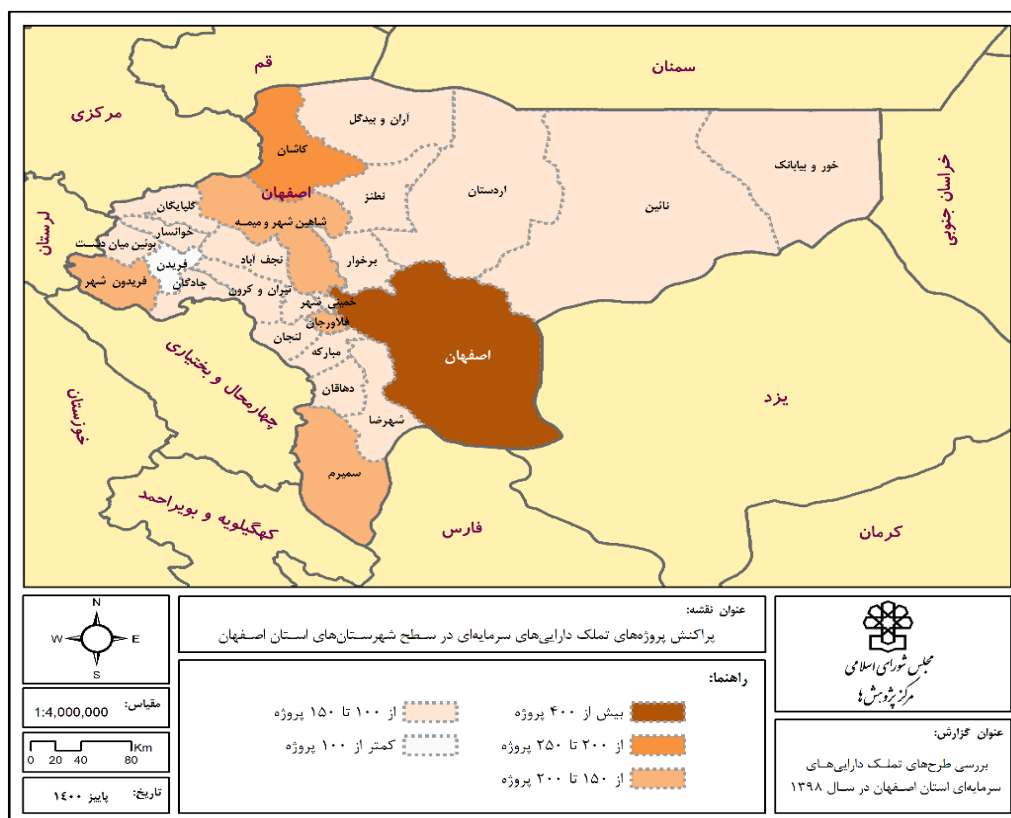
از این منظر، وضعیت تخصیص اعتبار سه برنامه مهم دیگر استان شامل «تأمین آب»، «بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب» و «ارائه خدمات آب شهری و روستایی» که در رتبه‌های سوم تا پنجم شاخص سهم از اعتبارات تخصیص یافته قرار دارند نیز نامطلوب است. در این زمینه، میزان تخصیص اعتبار برنامه‌های یادشده به ترتیب ۳۸/۸، ۳۲ و ۵۰/۳ درصد بوده است.

شایان ذکر است، چهار برنامه «پژوهش‌های کاربردی»، «برنامه اقدامات تأمینی و مدیریت بحران»، «حمایت از حوزه‌های علمیه و مدارس علوم دینی» و «ساماندهی امور جوانان» که از منظر درصد تخصیص اعتبار، از وضعیت مساعدی برخوردارند و بیش از ۸۰ درصد اعتبار مورد نیاز آنها تخصیص یافته است، در استان اصفهان چندان بااهمیت محسوب نمی‌شوند. درواقع، ضمن آنکه صرفاً ۴۴ پروژه از ۳۵۵۰ پروژه عمرانی استان را شامل می‌شوند، مجموع اعتبار پیش‌بینی شده برای آنها ۱/۱ درصد از کل اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه‌های عمرانی استان اصفهان را تشکیل می‌دهد.

۲-۲. بررسی جغرافیایی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان در سطح شهرستان‌های استان
در سال ۱۳۹۸، استان اصفهان ۲۴ شهرستان دارد^۱ که در این شهرستان‌ها پراکنده شده‌اند. در نقشه زیر، توزیع جغرافیایی پروژه‌های استان در سطح شهرستان‌ها، نشان داده شده است:

۱. در سال ۱۴۰۰، با تأسیس چهار شهرستان جدید شامل جرقویه، کوهپایه، هرنه و ورزنه که همه آنها از شهرستان اصفهان جدا شده‌اند، تعداد آنها به ۲۸ شهرستان افزایش یافته است.

نقشه ۱. پراکنش پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سطح شهرستان‌های استان اصفهان

مأخذ: ترسیم‌شده براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

شایان ذکر است، از میان ۳۵۵۰ پروژه استان، ۷۲ پروژه به‌صورت بین‌شهرستانی هستند که به‌دلیل اجرای آنها در سطح بیش از یک شهرستان، تحت عنوان پروژه‌های «سطح استان»، نامیده شده‌اند و در ترسیم نقشه‌های این بخش از مطالعه، لحاظ نشده‌اند. بااین‌حال از منظر توزیع جغرافیایی پروژه‌ها، در استان اصفهان، بیشترین تعداد پروژه در شهرستان «اصفهان» تعریف شده است. این شهرستان ۴۲۳ پروژه از کل پروژه‌های استان را به‌خود تخصیص داده و شهرستان «کاشان» با ۲۲۳ پروژه در رتبه دوم قرار گرفته است.

در نقشه زیر، میزان توزیع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سطح شهرستان‌های استان، نشان داده شده است. به‌این‌ترتیب ملاحظه می‌شود شهرستان «اصفهان» با اختلاف قابل توجه نسبت به سایر شهرستان‌های استان، بخش زیادی از اعتبارات تخصیص‌یافته استان را به‌خود اختصاص داده است. اما اختلاف سایر شهرستان‌ها با یکدیگر از منظر سهم از اعتبارات تخصیص‌یافته، چندان زیاد نیست. این موضوع در رنگ‌بندی نقشه زیر نیز قابل مشاهده است؛ چراکه اعتبار تخصیص داده شده به شهرستان «اصفهان»، بیش از چهار برابر متوسط اعتبار تخصیص‌یافته به شهرستان‌هایی است که در طبقه بعدی قرار گرفته‌اند.

The figure is a map of Isfahan province, Iran, illustrating its administrative divisions and geographical context. The map shows Isfahan province in the center, surrounded by several other provinces: Qazvin to the north, Alborz to the northeast, Tehran to the east, Chaharmahal and Bakhtiari to the south, Kohgiluyeh and Boyer-Ahmad to the southwest, Fars to the west, and Chaharmahal and Bakhtiari to the northwest. Major cities are labeled, including Kashan, Naqzeh, Arak, and Isfahan. The map uses different shades of gray to represent population density, with darker shades indicating higher density. A legend at the bottom right explains the shading: dark gray for areas with more than 6 million people, medium gray for areas between 2 million and 6 million, and light gray for areas with fewer than 1 million people. A scale bar at the bottom left indicates distances up to 80 km. A compass rose at the top left shows the cardinal directions. The title at the top reads 'توزیع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سطح شهرستان‌های استان اصفهان' (Distribution of investment assets ownership credits at the county level of Isfahan province).

همچنین در جدول زیر، وضعیت پروژه‌های عمرانی استان به تفکیک شهرستان‌ها گزارش شده است. بر این اساس، درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها که به نوعی بیانگر میزان پیشرفت فیزیکی آنها نیز می‌باشد،^۱ در سطح شهرستان‌های استان بین ۷/۴ تا ۸۰/۱ درصد متغیر است. در این ارتباط، پروژه‌های شهرستان «نجف‌آباد» با درصد تخصیص اعتبار بسیار اندک (۷/۴ درصد)، وضعیت بسیار نامساعدی دارند. پس از شهرستان یادشده، شهرستان‌های «فریدون‌شهر»، «تطنز» و «گلپایگان» به ترتیب با ۲۵/۱، ۲۵/۳ و ۳۰/۶ درصد تخصیص اعتبار، در زمره شهرستان‌هایی قرار دارند که بخش کمتری از منابع مورد نیاز پروژه‌های عمرانی آنها تخصیص داده شده است.

از سوی دیگر، شهرستان‌های «نائین»، «فریدن»، «برخوار»، «اردستان» و «سمیرم»، به ترتیب با ۸۰/۱، ۶۸/۵، ۶۳/۸، ۶۳/۴ و ۶۱/۴ درصد، بیشترین درصد تخصیص اعتبار را دارند. همچنین نسبت تخصیص اعتبار در شهرستان «اصفهان» به عنوان مرکز استان، ۴۹/۵ درصد است و بیش از نیمی از اعتبارات مورد نیاز پروژه‌های عمرانی این شهرستان که یکی از کلان‌شهرهای کشور نیز به شمار می‌رود، تخصیص نیافته است:

۱. لازم به توجه است، ارائه گزارش پیشرفت فیزیکی پروژه‌های عمرانی را سازمان برنامه و بودجه کشور از سال ۱۳۹۲ متوقف کرده است.

جدول ۶. خلاصه وضعیت پروژه‌های عمرانی استان اصفهان به تفکیک شهرستان‌ها (میلیون ریال / درصد)

شهرستان	تعداد پروژه	مجموع اعتبارات اختصاص‌یافته به پروژه‌ها	برآورد اعتبار سال‌های بعد پروژه‌ها	کل اعتبار پروژه‌ها	درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها
آران و بیدگل	۱۴۵	۳۴۱.۰۵۵	۱۳۴.۰۸۴	۵۹۹.۷۱۳	۵۶/۹
اردستان	۱۳۸	۲۶۳.۰۹۸	۳۹.۲۰۷	۴۱۴.۷۴۲	۶۳/۴
اصفهان	۴۲۳	۶۰۳۵.۶۹۱	۴۳۳۶.۲۳۸	۱۲.۱۸۶.۵۶۹	۴۹/۵
برخور	۱۲۵	۲۵۰.۱۴۵	۳۱.۹۶۴	۳۹۲.۱۸۳	۶۳/۸
بوئین و میاندشت	۱۴۷	۵۶۹.۴۷۸	۳۲۰.۱۸۳	۱.۰۹۹.۴۷۸	۵۱/۸
تیران و کرون	۱۰۴	۲۱۷.۹۴۳	۱۱۳.۲۸۲	۴۱۰.۱۵۹	۵۳/۱
چادگان	۱۲۷	۳۷۰.۵۱۱	۲۱۱.۴۹۱	۷۳۱.۷۷۵	۵۰/۶
خمینی‌شهر	۱۰۷	۵۰۰.۰۲۶	۳۵۰.۰۱۳	۱.۰۴۱.۶۵۳	۴۸/۰
خوانسار	۱۰۲	۷۳۹.۹۵۹	۷۶۳.۸۲۴	۱.۶۲۹.۷۰۷	۴۵/۴
خور و بیابانک	۱۰۱	۳۶۹.۸۶۰	۱۲۹.۰۵۹	۶۱۸.۷۷۵	۵۹/۸
دهاقان	۱۱۷	۲۶۸.۰۲۷	۸۲.۶۶۸	۴۴۶.۷۸۲	۶۰/۰
سمیرم	۱۷۵	۵۵۱.۸۳۶	۸۸.۵۵۷	۸۹۹.۱۰۷	۶۱/۴
شاهین‌شهر و میمه	۱۵۳	۴۴۱.۷۳۱	۲۴۴.۶۰۷	۸۷۹.۴۹۷	۵۰/۲
شهررضا	۱۱۸	۵۴۸.۰۹۶	۳۶۷.۵۰۱	۱.۱۱۲.۳۲۴	۴۹/۳
فریدن	۹۹	۴۶۰.۶۱۳	۸۴.۵۳۴	۶۷۲.۴۱۸	۶۸/۵
فریدون‌شهر	۱۵۵	۴۷۸.۳۵۹	۱.۲۴۶.۱۲۰	۱.۹۰۷.۰۶۱	۲۵/۱
فلاورجان	۱۵۳	۵۵۵.۹۶۶	۲۵۰.۶۱۴	۱.۱۰۷.۹۵۱	۵۰/۲
کاشان	۲۲۳	۱.۸۳۴.۷۸۷	۱.۸۹۵.۰۹۲	۴.۰۹۵.۷۶۳	۴۴/۸
گلیپایگان	۱۴۳	۷۴۵.۱۱۷	۱.۵۳۶.۶۲۱	۲.۴۳۷.۰۹۷	۳۰/۶
لنجان	۱۳۶	۴۰۰.۵۶۵	۲۱۶.۹۰۴	۷۸۲.۴۰۰	۵۱/۲
مبارکه	۱۱۳	۳۱۸.۷۸۶	۵۸.۴۵۲	۵۶۹.۵۱۶	۵۶/۰
نائین	۱۳۷	۱.۰۶۳.۰۸۵	۹۲.۷۲۷	۱.۳۲۸.۰۰۹	۸۰/۱
نجف‌آباد	۱۲۶	۶۹۹.۰۵۴	۸۶۰.۱۶۳۷	۹.۴۳۹.۶۳۱	۷/۴
نطنز	۱۱۱	۵۸۳.۰۶۹	۱.۶۰۰.۲۸۹	۲.۳۰۴.۱۲۸	۲۵/۳
سطح استان (بین شهرستانی)	۷۲	۵.۴۵۱.۱۱۸	۲.۳۸۲.۸۸۸	۹.۰۳۴.۶۱۸	۶۰/۳
کل استان	۳.۵۵۰	۲۴.۰۵۷.۹۷۶	۲۵.۱۷۸.۵۵۵	۵۶.۱۴۱.۰۵۵	۴۲/۹

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

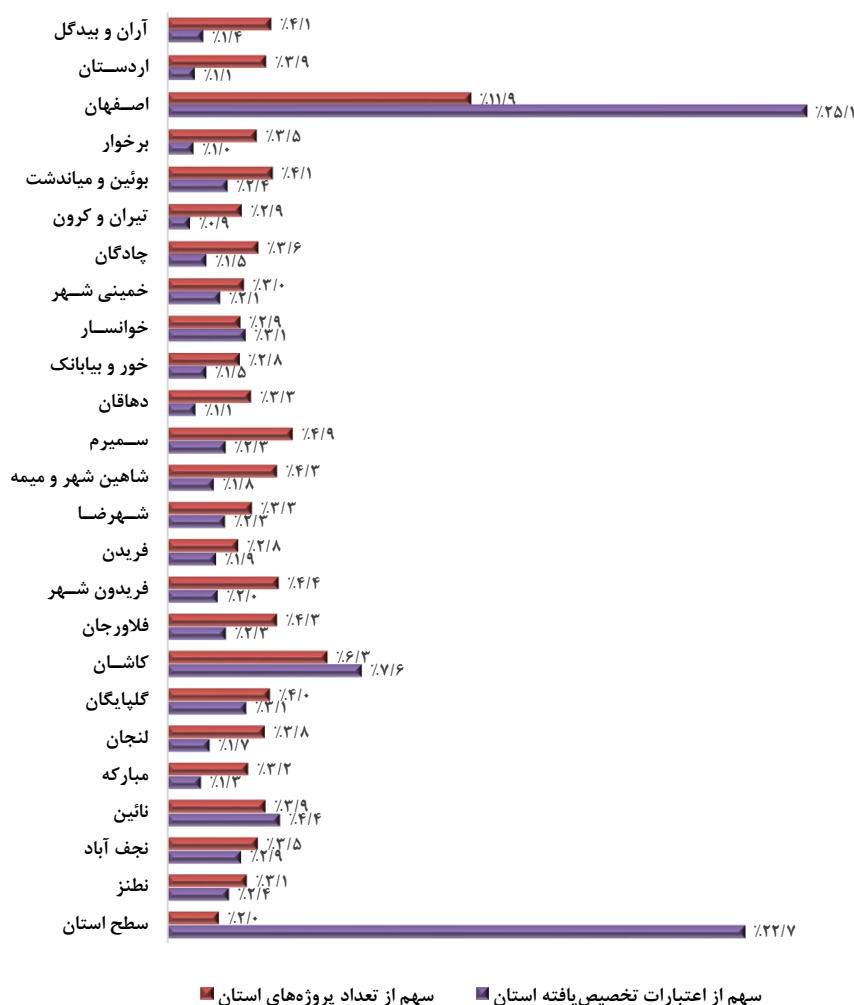
شایان ذکر است، متوسط درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های عمرانی کل استان نیز چندان قابل توجه نیست و با تخصیص ۴۲/۹ درصد اعتبارات عمرانی پیش‌بینی‌شده، هنوز در حدود ۶۰ درصد از اعتبارات مورد نیاز برای تکمیل پروژه‌های عمرانی استان، تخصیص داده نشده است؛

به‌منظور تشریح بهتر وضعیت پروژه‌های عمرانی استان اصفهان در سطح شهرستان‌ها، در نمودار زیر سهم هریک از شهرستان‌های استان از تعداد پروژه‌ها و کل اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان نشان داده شده است. به‌این ترتیب ملاحظه می‌شود بالغ بر ۲۵ درصد از کل اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان، به شهرستان «اصفهان» تعلق یافته است؛ این شهرستان حدود ۱۲ درصد از تعداد کل پروژه‌های عمرانی استان را به‌خود اختصاص داده است. همچنین درحالی‌که فقط ۲ درصد از ۳۵۵۰ پروژه عمرانی استان در قالب پروژه‌های «سطح

استان (بین‌شهرستانی)» تعریف شده است، ۲۲/۷ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان، به آنها اختصاص داده شده است. این موضوع می‌تواند حاکی از آن باشد که پروژه‌های «سطح استان (بین‌شهرستانی)»، نسبت به پروژه‌های سایر شهرستان‌ها از اندازه بزرگ‌تری برخوردارند:

نمودار ۱۵. سهم شهرستان‌های استان اصفهان از تعداد پروژه‌ها و اعتبارات تخصیص یافته استان

مأخذ: همان.

در جدول زیر، وضعیت درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های عمرانی شهرستان‌های استان اصفهان، نشان داده شده است. همان‌گونه که در جدول مشخص است، از ۱۳۸ پروژه عمرانی با درصد تخصیص اعتبار کمتر از ۲۰ درصد، ۱۱ پروژه به شهرستان «اصفهان» مربوط است و شهرستان‌های «فریدن»، «فریدون شهر» و «کاشان»، هرکدام ۹ پروژه در میان پروژه‌های یادشده، داراست. ازسوی دیگر، در میان ۲۳۷ پروژه با درصد تخصیص بیش از ۸۰ درصد، بیشترین پروژه‌ها مربوط به شهرستان‌های «اصفهان»، «کاشان» و «آران و بیدگل» بوده است. شایان ذکر است در طبقه‌بندی پروژه‌های استان اصفهان بر مبنای درصد تخصیص اعتبار، بیشترین فراوانی مربوط

به پروژه‌هایی است که بین ۴۰ تا ۶۰ درصد، تخصیص اعتبار داشته‌اند و ۲۶۹۳ پروژه از ۳۵۵۰ پروژه استان، در این طبقه جای گرفته‌اند:

جدول ۷. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شهرستان‌های استان اصفهان
برحسب درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها

شهرستان	تعداد پروژه	درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها			
		کمتر از ۲۰ درصد	بین ۲۰ تا ۴۰ درصد	بین ۴۰ تا ۶۰ درصد	بین ۶۰ تا ۸۰ درصد
آران و بیدگل	۱۴۵	۵	۵	۱۱۰	۱۱
اردستان	۱۳۸	۴	۴	۱۱۱	۸
اصفهان	۴۲۳	۱۱	۱۳	۳۰۳	۵۷
برخوار	۱۲۵	۴	۱	۹۶	۱۹
بوئین و میاندشت	۱۴۷	۷	۱۲	۱۰۸	۱۱
تیران و کرون	۱۰۴	۶	۲	۸۷	۲
چادگان	۱۲۷	۷	۱۰	۸۹	۱۱
خمینی‌شهر	۱۰۷	۴	۲	۸۲	۹
خوانسار	۱۰۲	۲	۵	۸۵	۸
خور و بیابانک	۱۰۱	۵	۳	۷۶	۷
دهاقان	۱۱۷	۳	۱	۹۴	۱۳
سمیرم	۱۷۵	۵	۱۰	۱۳۳	۱۹
شاهین‌شهر و میمه	۱۵۳	۵	۱۰	۱۱۷	۱۶
شهرضا	۱۱۸	۵	۳	۹۲	۱۵
فریدن	۹۹	۹	۵	۷۱	۹
فریدون‌شهر	۱۵۵	۹	۱۰	۱۱۱	۱۶
فلاورجان	۱۵۳	۴	۷	۱۱۷	۱۵
کاشان	۲۲۳	۹	۲۱	۱۴۳	۲۶
گلپایگان	۱۴۳	۷	۷	۱۱۱	۹
لنجان	۱۳۶	۴	۲	۱۰۸	۱۱
مبارکه	۱۱۳	۴	۳	۹۱	۶
نائین	۱۳۷	۴	۳	۱۱۷	۷
نجف‌آباد	۱۲۶	۷	۵	۹۸	۱۲
نطنز	۱۱۱	۸	۶	۸۹	۵
سطح استان	۷۲	۰	۲	۵۴	۸
کل استان	۳۰۵۵۰	۱۳۸	۱۵۲	۲۰۶۹۳	۳۳۰
					۲۳۷

مأخذ: همان.

در جدول زیر، وضعیت عمر پروژه‌های عمرانی شهرستان‌های استان، مورد بررسی قرار گرفته است. براساس اطلاعات مندرج در این جدول بیشترین تعداد پروژه‌های با عمر کمتر از پنج سال مربوط به شهرستان‌های «اصفهان»، «کاشان» و «سمیرم» است. همچنین بیشترین پروژه‌های با عمر بیشتر از ۲۰ سال مربوط به پروژه‌های «سطح استان»، «اصفهان» و «فریدون‌شهر» است:

جدول ۸. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شهرستان‌های استان اصفهان برحسب عمر پروژه

شهرستان	تعداد پروژه	عمر پروژه‌ها در سال ۱۳۹۸				
		کمتر از ۵ سال	۵ تا ۱۰ سال	۱۰ تا ۱۵ سال	۱۵ تا ۲۰ سال	۲۰ سال و بیشتر
آران و بیدگل	۱۴۵	۱۱۹	۱۵	۸	۲	۱
اردستان	۱۳۸	۱۲۱	۱۳	۳	۱	۰
اصفهان	۴۲۳	۳۴۶	۲۷	۴۲	۵	۳
برخور	۱۲۵	۱۰۳	۱۱	۸	۲	۱
بوئین و میاندشت	۱۴۷	۱۳۵	۹	۲	۱	۰
تیران و کرون	۱۰۴	۹۶	۳	۲	۲	۱
چادگان	۱۲۷	۱۰۵	۱۲	۹	۱	۰
خمینی شهر	۱۰۷	۹۱	۹	۶	۱	۰
خوانسار	۱۰۲	۹۲	۴	۳	۳	۰
خور و بیابانک	۱۰۱	۸۵	۵	۱۱	۰	۰
دهاقان	۱۱۷	۹۹	۱۱	۴	۳	۰
سمیرم	۱۷۵	۱۵۶	۱۲	۶	۱	۰
شاهین شهر و میمه	۱۵۳	۱۳۰	۱۳	۱۰	۰	۰
شهرضا	۱۱۸	۱۰۵	۸	۴	۰	۱
فریدن	۹۹	۸۷	۷	۳	۲	۰
فریدون شهر	۱۵۵	۱۳۳	۱۶	۳	۱	۲
فلاورجان	۱۵۳	۱۳۴	۱۱	۵	۳	۰
کاشان	۲۲۳	۱۶۴	۳۲	۲۵	۲	۰
گلپایگان	۱۴۳	۱۲۲	۱۶	۳	۱	۱
لنجان	۱۳۶	۱۱۶	۶	۹	۴	۱
مبارکه	۱۱۳	۹۵	۷	۷	۴	۰
نائین	۱۳۷	۱۱۸	۹	۸	۲	۰
نجف‌آباد	۱۲۶	۱۰۷	۹	۶	۳	۱
نطنز	۱۱۱	۹۹	۴	۶	۲	۰
سطح استان	۷۲	۶۰	۴	۴	۰	۴
کل استان	۳۰۵۰	۲۷۳	۱۹۷	۴۶	۱۶	

مأخذ: همان.

۳-۲. ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان^۱

یکی از معضلات پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در کشور، طولانی شدن عمر پروژه‌ها و عدم حصول نتایج مورد انتظار از طرح‌های عمرانی در یک بازه زمانی منطقی، به‌رغم صرف منابع قابل توجه است. مدت زمان طولانی اجرای برخی طرح‌های عمرانی، علاوه بر هدردهی منابع سرمایه‌ای کشور، آثاری بر میزان برنامه‌پذیری فرایند توسعه اقتصادی کشور برجای خواهد گذاشت. به عبارت دیگر، طولانی شدن عمر پروژه‌های عمرانی یک استان به این معناست که بخشی از برنامه‌های عمران و توسعه استان بر موضوع‌هایی متمرکز است که سال‌ها

۱. اگرچه بخشی از پروژه‌های مورد بررسی در طبقه طرح‌های مستمر قرار می‌گیرند، اما به‌نظر می‌رسد مستمر بودن طرح‌ها، از ضرورت نظارت بر نحوه تخصیص منابع نخواهد کاست. بنابراین در این قسمت از مطالعه همه پروژه‌ها اعم از مستمر و غیرمستمر مورد توجه و واکاوی قرار گرفته است.

بدیهی است همه تحلیل‌های ارائه شده درخصوص عمر پروژه از منظر بودجه است و با طول عمر سازه‌های عمرانی ارتباطی ندارد.

پیش برنامه‌ریزی شده‌اند. بنابراین نوعی وابستگی به مسیر طی شده در تخصیص منابع مالی مشاهده می‌شود و بخش چشمگیری از منابع عمرانی استان، بدون توجه به اصول و مبانی آمایش سرزمین و نیازها و مقتضیات روز استان، صرف پروژه‌هایی می‌شود که گاهی بیش از یک دهه پیش، برنامه‌ریزی و آغاز شده‌اند.

از این رو، در بررسی و تحلیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان، ارزیابی عمر طرح‌ها متناسب با درصد تخصیص اعتبار مورد نیاز طرح، به منظور ایجاد «مبنای مناسبی برای تصمیم‌گیری» در خصوص طرح‌های یادشده حائز اهمیت است. لذا در این بخش از مطالعه، پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان در قالب یک تحلیل دوفازی مبتنی بر طول عمر و درصد تخصیص اعتبار، مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند. نتایج این ارزیابی می‌تواند حائز نکات بااهمیتی در خصوص اولویت‌بندی طرح‌های عمرانی استان و تصمیم‌گیری در خصوص آینده آنها باشد.

در این راستا، با ارزیابی دو بعدی پروژه‌های عمرانی استان اصفهان، می‌توان این پروژه‌ها را در پنج طبقه کلی جای داد که تصمیم‌گیری و نحوه عمل در خصوص پروژه‌های هر طبقه می‌تواند متفاوت باشد. پنج طبقه یادشده به ترتیب اولویت برای تصمیم‌گیری و اقدام بر مبنای تحلیل طول عمر - درصد تخصیص، به شرح زیر است:

• **پروژه‌های با طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)**

این پروژه‌ها بیشترین اثر مخرب را بر فرایند برنامه‌ریزی توسعه دارند زیرا مدت زمان طولانی از آغاز اجرای آنها گذشته است و با توجه به پیشرفت اندک، نمی‌توان چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور بود. لذا پروژه‌های یادشده در اولویت تصمیم‌گیری و تعیین تکلیف قرار دارند. در این راستا ضروری است ضمن نظارت و بررسی دقیق این گروه از پروژه‌ها و آسیب‌شناسی علل تأخیر، در خصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه تصمیم‌گیری شود.

• **پروژه‌های با طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)**

پروژه‌های با طول عمر متوسط و بیشتر و تخصیص اعتبار بالا نیز با توجه به مدت طولانی فرایند اجرایی آنها در اولویت بعدی قرار دارند. در خصوص این پروژه‌ها به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست. لذا پیشنهاد می‌شود پس از نظارت و بررسی دقیق پروژه و آسیب‌شناسی علل تأخیر، در خصوص اتمام یا اصلاح پروژه در بازه زمانی بسیار کوتاه تصمیم فوری اتخاذ شود.

• **پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)**

این گروه از پروژه‌ها در ظاهر از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند چراکه در یک بازه زمانی اندک، بخش زیادی از اعتبار مورد نیاز آنها تخصیص داده شده است. بنابراین مهم‌ترین اقدام در خصوص این گروه، تخصیص اعتبار باقی‌مانده و اتمام پروژه است.

• **پروژه‌های با طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول**

عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)

این گروه از پروژه‌ها، شرایط بینابینی نسبت به دو گروه نخست دارند اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها از منظر

عمر و درصد تخصیص، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند. لذا نظارت و بررسی دقیق پروژه‌ها، آسیب‌شناسی علل تأخیر برای پروژه‌های قدیمی‌تر و تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه، مهم‌ترین اقدام‌های مورد نیاز برای آنها محسوب می‌شود.

• پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد) طول عمر این پروژه‌ها به‌گونه‌ای است که هنوز انحراف جدی در خصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است؛ اگرچه درصد تخصیص پایین بخشی از پروژه‌های این گروه، می‌تواند در سال‌های آتی نگران‌کننده باشد. لذا پیشنهاد می‌شود در خصوص پروژه‌های عمرانی گروه پنجم، نظارت جدی با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی صورت پذیرد.^۱ بر این اساس، در نمودار زیر، نحوه طبقه‌بندی پروژه‌های عمرانی استان اصفهان و اقدام‌های مورد نیاز در خصوص هر طبقه، به تصویر کشیده شده است:

نمودار ۱۶. طبقه‌بندی پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان و اقدام‌های مورد نیاز هر طبقه

مأخذ: نتایج تحقیق.

با عنایت به مطالب گفته شده، در جدول زیر، طبقه‌بندی پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان در قالب ماتریس عمر-درصد تخصیص اعتبار و تعداد پروژه‌های مربوط به هر طبقه نشان داده شده است:

۱. اولویت‌بندی و اقدام‌های پیشنهادی در این دسته‌بندی، صرفاً بر مبنای دو شاخص عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه صورت پذیرفته تا تصویری کلی از وضعیت پروژه‌های استان و اقدام‌های احتمالی مورد نیاز به‌دست آید. بدیهی است تصمیم‌گیری نهایی در خصوص سرانجام پروژه‌های یادشده، منوط به بررسی دقیق آنها و مشاوره با دست‌اندرکاران هر پروژه و متخصصان امر است.

جدول ۹. ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان

(تعداد پروژه)

عمر پروژه	کمتر از ۵ سال	بین ۵ تا ۱۰ سال	بین ۱۰ تا ۱۵ سال	بین ۱۵ تا ۲۰ سال	۲۰ سال و بیشتر
درصد تخصیص اعتبار					
کمتر از ۲۰ درصد	۱۱۵	۱۰	۱۱	۰	۲
بین ۲۰ تا ۴۰ درصد	۸۵	۳۸	۲۵	۲	۲
بین ۴۰ تا ۶۰ درصد	۲۵۹۵	۶۳	۲۵	۸	۲
بین ۶۰ تا ۸۰ درصد	۱۷۰	۸۲	۵۶	۱۷	۵
۸۰ درصد و بیشتر	۵۳	۸۰	۸۰	۱۹	۵

مأخذ: همان.

با توجه به اطلاعات مندرج در جدول فوق، ملاحظه می‌شود ۶ پروژه عمرانی استان اصفهان در گروه پروژه‌های «عمر بالا و تخصیص اندک» قرار دارند که تعیین تکلیف آنها باید در اولویت نخست تصمیم‌گیران و سیاستگذاران استان قرار گیرد. ۶ پروژه یادشده به شرح جدول زیر است:

جدول ۱۰. پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان با عمر بالا و تخصیص اندک

عنوان فصل	عنوان پروژه	درصد تخصیص اعتبار	عمر پروژه در سال ۱۳۹۸	اعتبارات اختصاص یافته	کل اعتبار پروژه	شهرستان
فصل آب و فاضلاب	ایجاد تأسیسات فاضلاب شهر نجف‌آباد	۵/۰	۲۴	۴۴۷.۵۰۵	۸.۹۶۷.۵۸۶	نجف‌آباد
فصل منابع آب	تبادل بخشی منابع آب زیرزمینی	۲۴/۶	۲۳	۶۸۸.۸۱۹	۲.۷۹۸.۳۴۲	سطح استان
فصل منابع آب	ساختمان تونل چشمه لنگان	۷/۹	۲۰	۹۰.۴۴۸	۱.۱۴۲.۹۹۶	فریدون‌شهر
فصل منابع آب	ساختمان سد	۳۷/۲	۲۰	۱.۴۹۸.۸۹۲	۴.۰۲۹.۸۹۲	اصفهان
فصل صنعت و معدن	تکمیل ناحیه صنعتی اژیه	۳۴/۳	۱۹	۱۸.۵۳۵	۵۴.۰۹۴	اصفهان
فصل آب و فاضلاب	ایجاد تأسیسات فاضلاب شهر خوانسار	۲۸/۴	۱۸	۲۵۸.۹۴۹	۹۱۰.۸۵۹	خوانسار

مأخذ: همان.

همچنین در جدول زیر، شمایی کلی درخصوص وضعیت پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان بر مبنای اولویت‌بندی صورت‌گرفته در قالب ماتریس عمر - تخصیص ارائه شده است:

جدول ۱۱. وضعیت کلی پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان

بر مبنای اولویت‌بندی ماتریس عمر - تخصیص (میلیون ریال / درصد)

اولویت برحسب ماتریس عمر - تخصیص	تعداد پروژه‌ها	مجموع اعتبارات اختصاص یافته به پروژه‌ها	کل اعتبار پروژه‌ها	برآورد اعتبار باقی‌مانده	درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها
اولویت ۱	۶	۳۰۰۳.۱۴۸	۱۷.۹۰۳.۷۶۸	۱۴.۹۰۰.۶۲۰	۱۷
اولویت ۲	۱۰۴	۶.۲۱۴.۱۳۰	۶.۷۴۴.۴۷۷	۵۳۰.۳۴۷	۹۲
اولویت ۳	۱۳۳	۸۶۰.۴۵۹	۹۸۶.۰۷۰	۱۲۵.۶۱۱	۸۷
اولویت ۴	۱۴۹	۶.۷۵۴.۸۷۲	۱۵.۰۰۰.۷۷۸	۸.۲۴۵.۹۰۶	۴۵
اولویت ۵	۳.۱۵۸	۷.۲۲۵.۳۶۷	۱۵.۵۰۷.۶۶۲	۸.۲۸۲.۲۹۵	۴۷

مآخذ: همان.

بر اساس اطلاعات مندرج در جدول فوق، برای ۶ پروژه مربوط به اولویت ۱، در مجموع حدود ۱۸۰۰ میلیارد تومان اعتبار در نظر گرفته شده است که به‌رغم عمر بالای پروژه‌های این گروه، صرفاً ۱۷ درصد اعتبار پیش‌بینی‌شده (۳۰۰ میلیارد تومان)، تخصیص اعتبار صورت پذیرفته است. پروژه‌های اولویت ۲ و ۳ با درصد تخصیص در حدود ۹۰ درصد، محتمل‌ترین پروژه‌ها برای اتمام فوری‌اند که اعتبار باقی‌مانده آنها مجموعاً حدود ۶۶ میلیارد تومان برآورد شده است. از سوی دیگر، پروژه‌های اولویت ۴ و ۵ که در مجموع بیش از ۵۴ درصد کل اعتبار پیش‌بینی‌شده برای پروژه‌های عمرانی استان را دربرمی‌گیرند، از منظر تخصیص اعتبار، شرایط چندان قابل قبولی را تجربه نکرده‌اند و به ترتیب ۴۵ و ۴۷ درصد تخصیص اعتبار داشته‌اند.

۴-۲. ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان برحسب اعتبار پروژه

به‌منظور ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان، پس از بررسی کل اعتبار پیش‌بینی‌شده برای هریک از پروژه‌های یادشده و با توجه به بازه گسترده اعتبار پروژه‌ها که از ۲ میلیون تومان تا حدود ۹۰۰ میلیارد تومان متغیر است، نسبت به طبقه‌بندی آنها در قالب پنج دسته به شرح زیر، اقدام شده است:

- پروژه‌های بسیار کوچک: کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار

- پروژه‌های کوچک: بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان اعتبار

- پروژه‌های متوسط: بین ۱ تا ۵ میلیارد تومان اعتبار

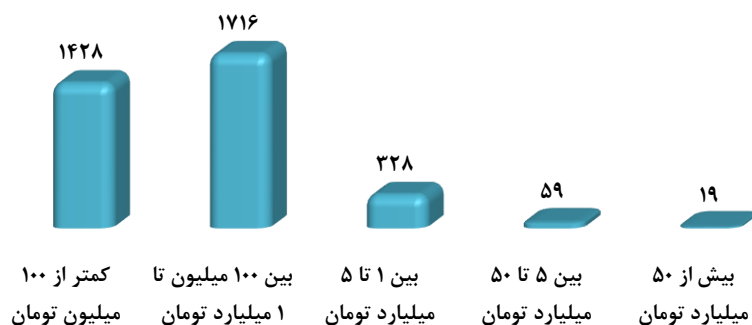
- پروژه‌های بزرگ: بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان اعتبار

- پروژه‌های بسیار بزرگ: بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار

بر این اساس در نمودار زیر، تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان برحسب اندازه

پروژه‌ها (اعتبار پیش‌بینی‌شده برای پروژه) ارائه شده است:

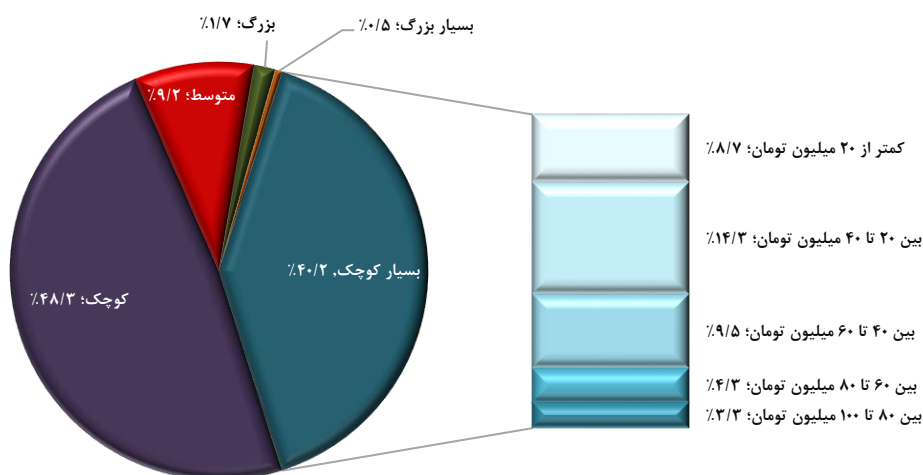
نمودار ۱۷. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان برحسب اندازه پروژه

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

همچنین در نمودار زیر، توزیع پروژه‌های عمرانی استان اصفهان برحسب اندازه پروژه‌ها به تصویر کشیده شده است:

نمودار ۱۸. توزیع پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان برحسب اندازه پروژه‌ها

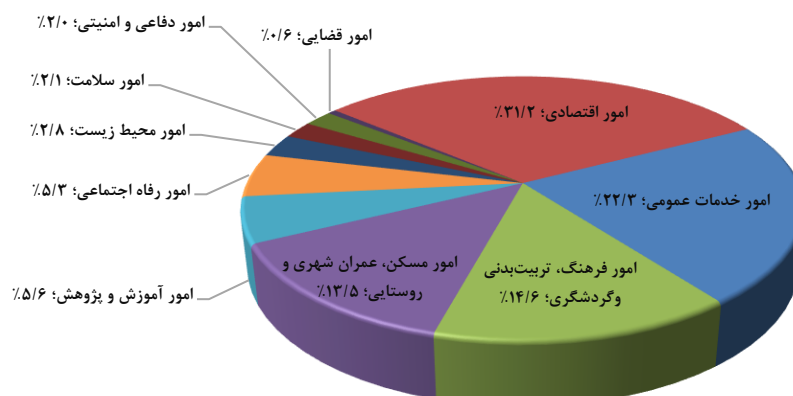

مأخذ: همان.

به این ترتیب ملاحظه می‌شود بخش اعظم پروژه‌های استان اصفهان (حدود ۸۹ درصد)، «کوچک» یا «بسیار کوچک» هستند. در این باره، سهم پروژه‌های «بسیار کوچک» (کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار)، ۴۰/۲ درصد و سهم پروژه‌های «کوچک» (بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان اعتبار)، ۴۸/۳ درصد است. همچنین ۹/۲ درصد پروژه‌های استان، «متوسط» (۱ تا ۵ میلیارد تومان اعتبار)، ۱/۷ درصد پروژه‌ها، «بزرگ» (بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان اعتبار) و ۰/۵ درصد پروژه‌ها، «بسیار بزرگ» (بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار) می‌باشند. نمودار زیر، سهم امور مختلف از پروژه‌های بسیار کوچک را نشان می‌دهد:

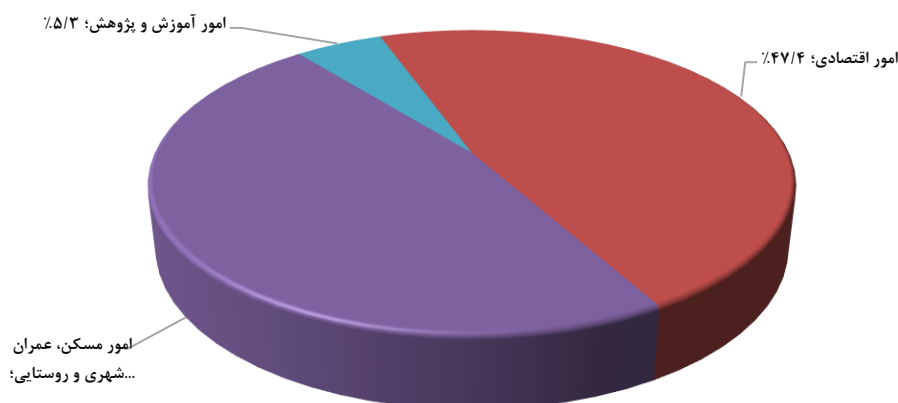
نمودار ۱۹. توزیع پروژه‌های بسیار کوچک (کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار) برحسب امور

مأخذ: همان.

همان گونه که در نمودار مشخص است، بیشترین سهم از پروژه‌های عمرانی بسیار کوچک در استان اصفهان، مربوط به «امور اقتصادی» است. همچنین «امور خدمات عمومی»، «امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری» و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند. در نمودار زیر نیز سهم امور مختلف از ۱۹ پروژه عمرانی بسیار بزرگ استان (بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار)، نشان داده شده است:

نمودار ۲۰. توزیع پروژه‌های بسیار بزرگ (بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار) برحسب امور

مأخذ: همان.

نمودار فوق نشان می‌دهد پروژه‌های بسیار بزرگ استان اصفهان مربوط به «امور اقتصادی»، «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و «امور آموزش و پژوهش» است. در جدول زیر، وضعیت پروژه‌های عمرانی استان اصفهان به صورت همزمان برحسب اندازه پروژه و اولویت‌بندی ماتریس عمر-تخصیص، مورد بررسی قرار گرفته است:

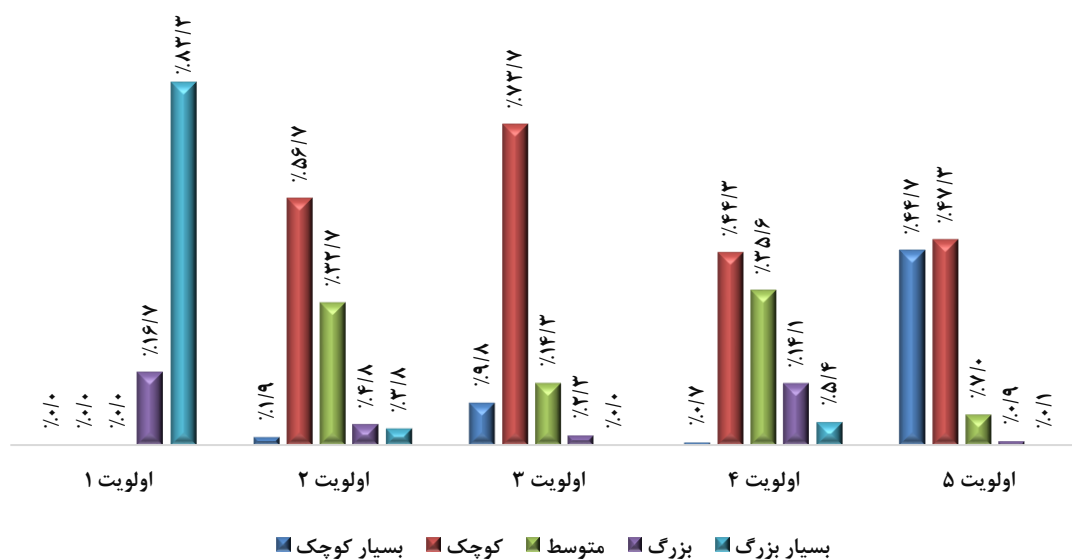
جدول ۱۲. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان بر حسب اندازه و اولویت

اولویت پروژه	اولویت ۱	اولویت ۲	اولویت ۳	اولویت ۴	اولویت ۵	جمع
بسیار کوچک	۰	۲	۱۳	۱	۱۴۱۲	۱۴۲۸
کوچک	۰	۵۹	۹۸	۶۶	۱۴۹۳	۱۷۱۶
متوسط	۰	۳۴	۱۹	۵۳	۲۲۲	۳۲۸
بزرگ	۱	۵	۳	۲۱	۲۹	۵۹
بسیار بزرگ	۵	۴	۰	۸	۲	۱۹
جمع	۶	۱۰۴	۱۳۳	۱۴۹	۳۱۵۸	۳۵۵۰

مآخذ: همان.

با استفاده از اطلاعات مندرج در جدول فوق، در نمودار زیر توزیع پروژه‌های عمرانی استان اصفهان، بر حسب اندازه پروژه‌ها و اولویت‌بندی ماتریس عمر- تخصیص، نشان داده شده است:

نمودار ۲۱. توزیع پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان بر حسب اندازه و اولویت

مآخذ: همان.

همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، از میان ۶ پروژه‌ای که به دلیل طول عمر زیاد و درصد تخصیص اندک، در اولویت اول تعیین تکلیف قرار گرفته‌اند، پنج پروژه در زمره پروژه‌های «بسیار بزرگ» قرار دارند و اعتبار پیش‌بینی‌شده برای هریک از آنها بیش از ۵۰ میلیارد تومان است. یک پروژه دیگر نیز «بزرگ» است؛ پروژه‌های اولویت دوم که ضمن دارا بودن عمر طولانی از درصد تخصیص بالایی نیز برخوردارند و لذا تصمیم درخصوص اتمام فوری آنها محتمل‌تر است عمدتاً در گروه پروژه‌های «کوچک» و «متوسط» قرار دارند. پروژه‌های اولویت سوم (عمر اندک و تخصیص بالا) نیز عمدتاً «کوچک» هستند.

ازسوی دیگر، بیش از ۴۴ درصد از پروژه‌های اولویت ۴ (طول عمر متوسط/زیاد و تخصیص اندک/متوسط) که طی سال‌های آتی، در صورت عدم پیشرفت قابل ملاحظه و افزایش طول عمر، قابلیت انتقال به ناحیه مربوط به پروژه‌های اولویت ۱ را دارا هستند، در زمره پروژه‌های «کوچک» قرار دارند و در حدود ۳۶ درصد آنها، «متوسط» هستند.

شایان ذکر است ۹۲ درصد از پروژه‌های اولویت ۵ (عمر اندک و تخصیص اندک/متوسط) که ۸۹ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان اصفهان را دربرمی‌گیرند و عملیات اجرایی آنها طی یک دهه اخیر آغاز شده است، از نظر اندازه، در زمره پروژه‌های «بسیار کوچک» و «کوچک» قرار گرفته‌اند. اندازه ۷ درصد دیگر این گروه از پروژه‌ها، «متوسط» بوده است. لذا مجموعاً در حدود ۱ درصد از پروژه‌های عمرانی یادشده، به پروژه‌های «بزرگ» و «خیلی بزرگ» اختصاص یافته است.

جمع‌بندی و پیشنهادها

بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان حاکی از آن است که در سال ۱۳۹۸، تعداد ۳۵۵۰ پروژه فعال در قالب ۷۱۲ طرح عمرانی وجود داشته است که قدیمی‌ترین آنها از سال ۱۳۴۶ آغاز شده است. طرح‌های یادشده در قالب ۱۰ امور، ۳۳ فصل و ۷۵ برنامه مختلف طبقه‌بندی شده‌اند. مجموع اعتبار پیش‌بینی‌شده برای پروژه‌های مذکور بالغ بر ۵۶ هزار میلیارد ریال بوده که در مجموع ۴۲/۹ درصد اعتبارات یادشده (بالغ بر ۲۴ هزار میلیارد ریال) برای اجرای پروژه‌ها تخصیص داده شده است. متوسط عمر پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان در سال ۱۳۹۸، معادل ۲/۶ سال بوده است.

در بررسی موضوعی پروژه‌های عمرانی استان اصفهان، مشخص شد «امور اقتصادی» با ۲۵/۱ درصد سهم و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» با ۲۴/۵ درصد سهم، بیشترین سهم از تعداد پروژه‌های استان را به‌خود اختصاص داده‌اند. امور یادشده از منظر اعتبارات تخصیص‌داده شده نیز با اختلاف شدیدی نسبت به سایر امور، در رتبه‌های نخست قرار دارند. در این زمینه «امور اقتصادی» با سهم ۴۷/۴ درصدی و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» با سهم ۲۹/۵ درصدی، در مجموع ۷۷ درصد از منابع تخصیص‌داده‌شده به پروژه‌های عمرانی استان اصفهان را جذب کرده‌اند.

برمبنای فصول، ۳ فصل «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری»، «اداره امور عمومی» و «کشاورزی و منابع طبیعی»، به‌ترتیب با ۱۷/۴، ۱۳/۹ و ۱۳/۱ درصد سهم، بیشترین سهم را از تعداد پروژه‌های استان به‌خود اختصاص داده‌اند. در این راستا، فصل «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری» در زمره «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» قرار دارد؛ فصل «اداره امور عمومی» زیرمجموعه «امور خدمات عمومی» محسوب می‌شود و فصل «کشاورزی و منابع طبیعی» ذیل «امور اقتصادی» طبقه‌بندی شده است. ازسوی دیگر فصول «منابع آب» و «آب و فاضلاب»، به‌ترتیب با اختصاص ۴۱/۶ و ۲۳/۵ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان، بیشترین سهم را از منابع اعتباری تخصیصی استان داشته‌اند. در این باره، فصل «منابع آب» در قالب «امور اقتصادی» و فصل «آب و فاضلاب» در قالب «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» هستند.

همچنین از منظر برنامه‌ای، ۲ برنامه «تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات (فصل اداره امور عمومی - امور خدمات عمومی)» و «ساماندهی کالبدی شهری و روستایی (فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری - امور مسکن، عمران شهری و روستایی)» بیشترین سهم از تعداد پروژه‌ها و ۲ برنامه «عرضه آب (فصل منابع آب - امور اقتصادی)» و «توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب (فصل آب و فاضلاب - امور مسکن، عمران شهری و روستایی)» بیشترین سهم از اعتبارات تخصیص‌یافته را به‌خود اختصاص داده‌اند. شایان توجه است ۶۴ برنامه عمرانی استان اصفهان به‌رغم دربرگرفتن ۱۷۶۸ پروژه، معادل ۴۹/۸ درصد کل پروژه‌های عمرانی استان، صرفاً ۱۷/۸ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان، سهم داشته‌اند. در این زمینه ۵۲ برنامه از ۶۴ برنامه یادشده، هریک سهمی بسیار اندک و کمتر از ۰/۵ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان را جذب کرده‌اند.

نتایج حاصل از بررسی جغرافیایی پروژه‌های عمرانی استان اصفهان در سطح شهرستان‌های استان، حاکی از آن است که شهرستان «اصفهان» به‌عنوان مرکز استان، ضمن برخورداری از سهم ۱۱/۹ درصدی از تعداد پروژه‌های استان، ۲۵/۱ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان را نیز جذب کرده‌اند و به‌این ترتیب، عدم تعادل نسبی میان مرکز استان با سایر شهرستان‌ها مشاهده می‌شود.

پس از شهرستان اصفهان، پروژه‌های «سطح استان (بین‌شهرستانی)» با سهم ۲۲/۷ درصدی از اعتبارات تخصیص‌یافته، در رتبه دوم جذب اعتبار قرار گرفته‌اند. درحالی‌که پروژه‌های یادشده تنها ۲ درصد از ۳۵۵۰ پروژه استان را شامل می‌شوند. این موضوع حکایت از اندازه بزرگ‌تر و درصد تخصیص نسبتاً مطلوب پروژه‌های «سطح استان» دارد.

بررسی شاخص درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سطح شهرستان‌های استان نشان می‌دهد شهرستان «نائین» با جذب بیش از ۸۰ درصد اعتبارات مورد نیاز پروژه‌های عمرانی خود، از منظر شاخص یادشده، بهترین شرایط را در میان سایر شهرستان‌های استان دارد. همچنین پروژه‌های مربوط به شهرستان‌های «فریدن»، «برخور»، «اردستان» و «سمیرم» و پروژه‌های «سطح استان»، با درصد تخصیص اعتبار بین ۶۰ تا ۷۰ درصد، در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند. ازسوی دیگر شهرستان‌های «نجف‌آباد»، «فریدون‌شهر»، «تطنز» و «گلپایگان» به‌ترتیب ۷/۴، ۲۵/۱، ۲۵/۳ و ۳۰/۶ درصد تخصیص اعتبار، نسبت به سایر شهرستان‌ها شرایط نامطلوب‌تری دارند. در این زمینه، تخصیص اعتبار بسیار ناچیز پروژه‌های شهرستان «نجف‌آباد»، قابل تأمل است.

پس از بررسی موضوعی و جغرافیایی پروژه‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان، مسئله طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها به‌صورت هم‌زمان مورد ارزیابی قرار گرفته است. این موضوع از آن جهت اهمیت دارد که طولانی شدن عمر پروژه‌ها و عدم حصول دستاورد قابل اتکا به‌رغم صرف زمان و منابع فراوان، به یکی از معضلات جدی طرح‌های عمرانی کشور مبدل شده است. لذا ایجاد مبنای مناسبی برای قضاوت و تصمیم‌گیری درخصوص نحوه برخورد با طرح‌های عمرانی استان، ضروری به‌نظر می‌رسد. به‌ویژه آنکه طولانی شدن اجرای برخی طرح‌های عمرانی، علاوه‌بر هدردهی منابع سرمایه‌ای کشور، تأثیراتی بر میزان برنامه‌پذیری فرایند توسعه اقتصادی کشور بر جای خواهد گذاشت. به‌عبارت دیگر، طولانی شدن عمر پروژه‌های عمرانی یک

استان به این معناست که بخشی از برنامه‌های عمران و توسعه استان، متمرکز بر موضوع‌هایی است که سال‌ها پیش برنامه‌ریزی شده‌اند. بنابراین نوعی وابستگی به مسیر طی شده در تخصیص منابع مالی مشاهده می‌شود و بخش زیادی از منابع عمرانی استان، بدون توجه به اصول و مبانی آمایش سرزمین و نیازها و مقتضیات روز استان صرف پروژه‌هایی می‌شود که مدت‌ها پیش برنامه‌ریزی و آغاز شده‌اند. از این‌رو، پروژه‌های عمرانی استان اصفهان در قالب ماتریسی تحت عنوان «ماتریس عمر-درصد تخصیص» مورد ارزیابی قرار گرفته و در پنج گروه، به شرح جدول زیر طبقه‌بندی شده‌اند:

جدول ۱۳. ارزیابی وضعیت پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان براساس ماتریس عمر-درصد تخصیص

اولویت	گروه	تعداد پروژه	پیشنهاد نحوه برخورد	توضیحات
۱	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)	۶	- نظارت و بررسی دقیق پروژه - آسیب‌شناسی علل تأخیر - تصمیم‌گیری درخصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه	چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور نیست.
۲	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	۱۰۴	- نظارت و بررسی دقیق پروژه - آسیب‌شناسی علل تأخیر - اتمام یا اصلاح پروژه	به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست.
۳	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	۱۳۳	تخصیص اعتبار باقی‌مانده و اتمام پروژه	از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند.
۴	طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)	۱۴۹	- نظارت و بررسی دقیق پروژه - آسیب‌شناسی علل تأخیر پروژه‌های قدیمی‌تر - تصمیم‌گیری درخصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه	شرایط بینابینی نسبت به دو اولویت نخست دارند اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند.
۵	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)	۳۱۵۸	نظارت بر پروژه با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی	هنوز انحراف جدی درخصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است.

مأخذ: نتایج تحقیق.

همچنین ارزیابی «اندازه» پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان اصفهان براساس کل اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از پروژه‌ها انجام شده است. پروژه‌های یادشده برحسب میزان اعتبار پیش‌بینی شده در قالب پنج دسته به شرح زیر، طبقه‌بندی شده‌اند:

- پروژه‌های بسیار کوچک: کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار

- پروژه‌های کوچک: بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان اعتبار

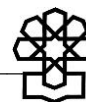
- پروژه‌های متوسط: بین ۱ تا ۵ میلیارد تومان اعتبار

- پروژه‌های بزرگ: بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان اعتبار

- پروژه‌های بسیار بزرگ: بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار

براساس طبقه‌بندی فوق‌الذکر، ۴۰/۲ درصد پروژه‌های عمرانی استان اصفهان، در زمره پروژه‌های «بسیار کوچک» قرار می‌گیرند. اندازه ۴۸/۳ درصد پروژه‌ها «کوچک» و ۹/۲ درصد آنها، «متوسط» است و درنهایت، پروژه‌های «بزرگ» و «بسیار بزرگ»، به‌ترتیب ۱/۷ و ۰/۵ درصد از کل پروژه‌های استان را به‌خود اختصاص داده‌اند. در این زمینه، سهم حدوداً ۸۹ درصدی پروژه‌های «بسیار کوچک» و «کوچک» از کل پروژه‌های عمرانی استان، قابل توجه است. به‌عبارت‌دیگر، اعتبار در نظر گرفته‌شده برای ۳۱۴۴ پروژه از ۳۵۵۰ پروژه عمرانی استان اصفهان، کمتر از ۱ میلیارد تومان است.

شایان ذکر است ۶ پروژه‌ای که براساس ماتریس عمر-درصد تخصیص، در اولویت اول تعیین تکلیف قرار گرفته‌اند، از نظر اندازه، عمدتاً «بسیار بزرگ» محسوب می‌شوند و اعتبار پیش‌بینی‌شده برای هریک از آنها بیش از ۵۰ میلیارد تومان است. پروژه‌های اولویت دوم عمدتاً در گروه پروژه‌های «کوچک» و «متوسط» قرار دارند. پروژه‌های اولویت سوم عمدتاً «کوچک»‌اند. همچنین حدود ۸۰ درصد از پروژه‌های اولویت ۴ که انتقال آنها به اولویت ۱ طی سال‌های آتی محتمل است در زمره پروژه‌های «کوچک» و «متوسط» قرار دارند و اعتبار پیش‌بینی‌شده برای هریک از آنها بین ۱۰۰ میلیون تا ۵ میلیارد تومان است. حدود ۹۲ درصد از پروژه‌های اولویت ۵ که ۸۹ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان را دربرمی‌گیرند «بسیار کوچک» یا «کوچک» می‌باشند. لذا با توجه به آنکه پروژه‌هایی که عمر آنها کمتر از ۱۰ سال است، برحسب درصد تخصیص اعتبار در اولویت سوم یا پنجم جای گرفته‌اند می‌توان گفت بخش عمده پروژه‌های عمرانی استان که طی یک دهه اخیر بارگذاری شده‌اند (بیش از ۹۰ درصد) از نظر شاخص اندازه، «کوچک» یا «بسیار کوچک»‌اند و اعتباری کمتر از ۱ میلیارد تومان برای آنها در نظر گرفته شده است.

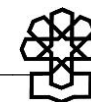

پیوست ۱

براساس مستندات ارائه شده توسط معاونت امور استان‌های سازمان برنامه و بودجه، منابع اعتباری استانی می‌تواند از سرفصل‌های زیر تأمین شود:

- اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی،
- مجموع ۳ درصد درآمد حاصل از صادرات نفت خام و گاز طبیعی،
- مصوبات خاص استان‌ها،
- اعتبارات ۲۷ درصد ارزش افزوده،
- اعتبارات موضوع ماده (۲۳) قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و اخذ جرائم رانندگی،
- حوادث غیرمترقبه ماده (۱۰) قانون تنظیم،
- اعتبارات قانون استفاده متوازن در جدول ۹ توازن ملی ابلاغی به استان‌ها،
- اعتبار موضوع بازپرداخت فروش اموال منقول و غیرمنقول دولتی،
- اعتبار تعهدات سفرهای رهبر انقلاب اسلامی،
- اعتبار تعهدات سفرهای ریاست جمهوری،
- اعتبار موضوع ارتقای درآمدهای استانی،
- اعتبار متمرکز درآمد- هزینه دستگاه‌های اجرایی،
- اعتبارات موضوع ماده (۶۳) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت،
- هزینه‌های پیش‌بینی نشده سرمایه‌ای،
- کمک به هزینه‌های اجتناب‌ناپذیر و ضروری،
- کمک به اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی،
- کمک بلاعوض، یارانه سود و کارمزد وجوه اداره‌شده، تحقیقات، آموزش و نظارت بر اجرای طرح‌های تولیدی و خدماتی آموزش عالی غیرانتفاعی،
- کمک به توسعه زیربنای روستایی، تکمیل مجتمع‌های آبرسانی و زیرساخت‌های نواحی صنعتی و کمک‌های فنی و اعتباری به توسعه اشتغال روستایی،
- کمک به اجرای طرح‌های مشارکت با بخش خصوصی،
- اعتبارات موضوع واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیمه‌تمام، تکمیل‌شده و آماده بهره‌برداری دولت،
- ایجاد زیرساخت‌های توسعه پایدار شرق و غرب کشور،
- اعتبارات موضوع طرح‌های بیمارستان‌های کشور،

- پرداخت مطالبات مشاوران و پیمانکاران طرح‌های سدها و شبکه‌های آبیاری و زهکشی متوقف شده در حوزه دریاچه ارومیه،
- تسویه بدهی‌های قطعی دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی تعاونی و خصوصی و نهادهای غیردولتی از طریق تهاتر بدهی اشخاص یادشده به بانک‌ها،
- تسویه بدهی‌های قطعی شده دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی تعاونی و خصوصی،
- تعهدات پرداخت نشده بودجه مصوب سال‌های قبل، موضوع مواد (۶۳) و (۶۴) قانون محاسبات عمومی کشور،
- اعتبارات موضوع فروش سهام، سهم‌الشرکه، اموال دارایی‌ها و حقوق مالی و نیروگاه‌های متعلق به دولت و مؤسسه‌ها و شرکت‌های دولتی وابسته و تابعه اوراق مشارکت،
- منابع داخلی شرکت‌های دولتی،
- منابع داخلی شهرداری‌ها،
- تسهیلات وام خارجی،
- تسهیلات وام داخلی،
- خودیاری.

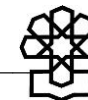
پیوست ۲

جدول خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان اصفهان برحسب برنامه

(میلیون ریال / درصد)

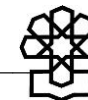
کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۳۰۷۰۰۲۰۰۰	برنامه عرضه آب	۵.۱۱۹.۱۵۰	۱.۱۱۶.۲۵۸	۶۲۰.۶۳۹	۵.۷۳۹.۷۸۹	۱.۸۸۲.۰۳۳	۸.۱۱۷.۴۴۱	۷۰/۷
۱۵۰۳۰۰۲۰۰۰	برنامه توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب	۳.۷۲۳.۷۸۴	۱.۶۷۷.۰۶۴	۹۳۲.۴۴۸	۴.۶۵۶.۲۳۱	۱۵.۰۴۴.۲۶۵	۲۰.۴۴۵.۱۱۳	۲۲/۸
۱۳۰۷۰۰۳۰۰۰	برنامه تأمین آب	۱.۵۷۵.۱۷۳	۲.۸۹۸.۲۴۸	۱.۶۱۱.۴۲۶	۳.۱۸۶.۵۹۹	۳.۷۳۷.۸۸۲	۸.۲۱۱.۳۰۳	۳۸/۸
۱۳۰۷۰۰۶۰۰۰	برنامه بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب	۸۳۷.۴۲۱	۴۰۸.۲۸۰	۲۲۷.۰۰۴	۱.۰۶۴.۴۲۵	۲.۰۷۵.۴۵۶	۳.۳۲۱.۱۵۷	۳۲/۰
۱۵۰۳۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات آب شهری و روستایی	۵۴۲.۴۱۴	۸۳۱.۸۶۸	۴۶۲.۵۱۹	۱.۰۰۴.۹۳۳	۶۲۳.۱۰۲	۱.۹۹۷.۳۸۴	۵۰/۳
۱۷۰۲۰۰۴۰۰۰	برنامه گسترش ورزش همگانی	۵۱۹.۴۴۷	۶۳۱.۳۴۵	۳۵۱.۰۲۸	۸۷۰.۴۷۵	۵۱.۵۰۰	۱.۲۰۲.۲۹۲	۷۲/۴
۱۰۰۲۰۵۴۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات در امور خدمات عمومی	۲۶۲.۹۳۸	۹۷۶.۲۱۹	۵۴۲.۷۷۸	۸۰۵.۷۱۶	۹.۲۳۳	۱.۲۴۸.۳۹۰	۶۴/۵
۱۵۰۲۰۰۴۰۰۰	برنامه حمل‌ونقل شهری و روستایی	۰	۱.۲۵۶.۸۸۰	۶۹۸.۸۲۵	۶۹۸.۸۲۵	۰	۱.۲۵۶.۸۸۰	۵۵/۶
۱۳۰۳۰۱۶۰۰۰	برنامه توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای	۳۳۸.۰۳۱	۶۰۸.۲۲۴	۳۳۸.۱۷۳	۶۷۶.۲۰۴	۳۵۶.۷۵۱	۱.۳۰۳.۰۰۶	۵۱/۹
۱۸۰۱۰۰۶۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه نظری	۸۸.۵۳۲	۸۸۴.۴۵۶	۴۹۱.۷۵۸	۵۸۰.۲۸۹	۳.۵۰۰	۹۷۶.۴۸۸	۵۹/۴
۱۵۰۲۰۱۲۰۰۰	برنامه ساماندهی کالبدی شهری و روستایی	۲۹۷.۱۷۰	۳۳۴.۵۵۹	۱۸۶.۰۱۵	۴۸۳.۱۸۵	۵۲۹.۶۹۱	۱.۱۶۱.۴۲۰	۴۱/۶
۱۳۰۴۰۱۱۰۰۰	برنامه ایجاد و توسعه صنایع، معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی	۳۴۶.۷۶۲	۹۶.۷۷۵	۵۳.۸۰۷	۴۰۰.۵۶۹	۲۳۱.۷۲۷	۶۷۵.۲۶۴	۵۹/۳
۱۷۰۳۰۲۲۰۰۰	برنامه حمایت از فعالیت‌های فرهنگی، هنری، دینی استان‌ها	۲۶۱.۴۱۸	۲۴۷.۷۸۱	۱۳۷.۷۶۶	۳۹۹.۱۸۴	۱۰۶.۰۰۰	۶۱۵.۱۹۹	۶۴/۹
۱۲۰۱۰۰۵۰۰۰	برنامه اقدامات تأمینی و مدیریت بحران	۳۳۳.۲۶۱	۱۰۴.۳۰۰	۵۷.۹۹۱	۳۹۱.۲۵۲	۱۱.۵۰۰	۴۴۹.۰۶۱	۸۷/۱
۱۸۰۱۰۰۱۰۰۰	برنامه آموزش ابتدایی	۷۴.۵۷۱	۳۰۹.۵۶۲	۱۷۲.۱۱۶	۲۴۶.۶۸۷	۰	۳۸۴.۱۳۳	۶۴/۲
۱۵۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه ارائه خدمات شهری و روستایی	۰	۴۱۰.۱۳۶	۲۲۸.۰۳۶	۲۲۸.۰۳۶	۰	۴۱۰.۱۳۶	۵۵/۶

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۲۰۱۰۰۴۰۰۰	برنامه اظهار نظر پزشکی قانونی	۱۹۰.۴۴۴	۵۶.۷۵۰	۳۱.۵۵۳	۲۲۱.۹۹۷	۷۷.۱۴۸	۳۲۴.۳۴۲	۶۸/۴
۱۷۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه تأمین، حفاظت، مرمت و معرفی میراث غیرمنقول فرهنگی	۱۲۹.۱۳۲	۸۶.۸۵۰	۴۸.۲۸۹	۱۷۷.۴۲۱	۴۳.۹۰۰	۲۵۹.۸۸۲	۶۸/۳
۱۸۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای	۷۷.۴۴۹	۱۷۳.۵۷۴	۹۶.۵۰۷	۱۷۳.۹۵۶	۱.۵۰۰	۲۵۲.۵۲۳	۶۸/۹
۱۸۰۳۰۰۲۵۰۰۰	برنامه فضاهای آموزشی و کمک آموزشی	۲۵.۱۱۰	۲۴۷.۰۱۵	۱۳۷.۳۴۰	۱۶۲.۴۵۰	۳۲.۵۰۹	۳۰۴.۶۳۴	۵۳/۳
۱۷۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه ورزش و سلامت دانش‌آموزان	۸۷.۰۵۳	۷۴.۲۷۵	۴۱.۲۹۷	۱۲۸.۳۵۰	۰	۱۶۱.۳۲۸	۷۹/۶
۱۸۰۱۰۰۵۰۰۰	برنامه آموزش دوره اول متوسطه	۴۰.۴۰۱	۱۵۵.۶۲۴	۸۶.۵۲۷	۱۲۶.۹۲۸	۰	۱۹۶.۰۲۵	۶۴/۸
۱۷۰۱۰۳۱۰۰۰	برنامه اطلاع‌رسانی و تبلیغات دینی رسانه‌ای	۸۶.۷۰۸	۶۹.۵۱۶	۳۸.۶۵۱	۱۲۵.۳۵۹	۱۵.۰۰۰	۱۷۱.۲۲۴	۷۳/۲
۱۶۰۱۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات بهداشت شهری	۷۳.۷۴۴	۸۱.۹۶۹	۴۵.۵۷۵	۱۱۹.۳۱۹	۹.۴۰۰	۱۶۵.۱۱۳	۷۲/۳
۱۶۰۲۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات فوریت‌های پزشکی پیش‌بیمارستانی	۱۵.۷۳۴	۱۷۷.۳۴۲	۹۸.۶۰۲	۱۱۴.۳۳۶	۲.۳۰۰	۱۹۵.۳۷۶	۵۸/۵
۱۶۰۱۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات بهداشت روستایی	۶.۹۸۳	۱۶۸.۷۴۶	۹۳.۸۲۳	۱۰۰.۸۰۶	۱.۸۰۰	۱۷۷.۵۲۹	۵۶/۸
۱۷۰۶۰۰۲۰۰۰	برنامه توسعه گردشگری داخلی	۷.۳۷۵	۱۴۹.۴۵۰	۸۳.۰۹۴	۹۰.۴۶۹	۹.۸۰۰	۱۶۶.۶۲۵	۵۴/۳
۱۷۰۳۰۰۳۱۰۰۰	برنامه ساماندهی امور جوانان	۶۰.۶۹۸	۳۳.۷۹۷	۱۸.۷۹۱	۷۹.۴۸۹	۰	۹۴.۴۹۵	۸۴/۱
۱۳۰۶۰۱۲۰۰۰	برنامه بهبود بهره‌وری آب در عرصه کشاورزی	۰	۱۴۱.۵۳۷	۷۸.۶۹۵	۷۸.۶۹۵	۰	۱۴۱.۵۳۷	۵۵/۶
۱۷۰۴۰۰۵۰۰۰	برنامه گسترش خدمات موزه‌ای	۴۵.۷۵۸	۳۲.۲۰۰	۱۷.۹۰۳	۶۳.۶۶۱	۶.۱۵۰	۸۴.۱۰۸	۷۵/۷
۱۷۰۳۰۰۴۱۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات در امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۵۴.۱۲۰	۱۶.۲۰۰	۹.۰۰۷	۶۳.۱۲۷	۱۸۴.۳۰۰	۲۵۴.۶۲۰	۲۴/۸
۱۷۰۳۰۰۳۴۰۰۰	برنامه گسترش و بهسازی کتابخانه‌های عمومی	۲۳.۹۱۸	۶۵.۴۰۶	۳۶.۳۶۶	۶۰.۲۸۴	۰	۸۹.۳۲۴	۶۷/۵
۱۸۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه آموزش غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی	۱۶.۷۵۳	۶۵.۶۵۶	۳۶.۵۰۵	۵۳.۲۵۷	۱۳.۰۰۰	۹۵.۴۰۹	۵۵/۸
۱۶۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه ارائه خدمات درمانی	۰	۹۰.۹۵۷	۵۰.۵۷۲	۵۰.۵۷۲	۰	۹۰.۹۵۷	۵۵/۶
۱۱۰۲۰۱۲۰۰۰	برنامه حفظ نظم و امنیت داخل و خارج شهرها	۰	۸۷.۵۱۴	۴۸.۶۵۸	۴۸.۶۵۸	۰	۸۷.۵۱۴	۵۵/۶

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	بر آورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	بر آورد سال های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۹۰۱۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات امداد و نجات به آسیب دیدگان حوادث و سوانح	۱۹.۹۰۵	۴۹.۵۰۰	۲۷.۵۲۲	۴۷.۴۲۷	۰	۶۹.۴۰۵	۶۸/۳
۱۳۰۱۰۱۵۰۰۰	برنامه توسعه امور برق	۰	۷۷.۵۶۴	۴۳.۱۲۶	۴۳.۱۲۶	۰	۷۷.۵۶۴	۵۵/۶
۱۳۰۶۰۰۹۰۰۰	برنامه افزایش محصولات باغی	۲۵.۵۲۶	۳۱.۱۷۶	۱۷.۳۳۴	۴۲.۸۶۰	۸.۸۰۹	۶۵.۵۱۱	۶۵/۴
۱۹۰۳۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات اجتماعی، فرهنگی و ورزشی به ایثارگران	۲۰.۶۴۴	۳۹.۹۱۹	۲۲.۱۹۵	۴۲.۸۳۹	۰	۶۰.۵۶۳	۷۰/۷
۱۷۰۱۰۱۴۰۰۰	برنامه حمایت از حوزه های علمیه و مدارس علوم دینی	۳۳.۹۶۵	۱۴.۴۹۰	۸.۰۵۶	۴۲.۰۲۱	۰	۴۸.۴۵۵	۸۶/۷
۱۳۰۶۰۰۱۰۰۰	برنامه آبخیزداری و حفاظت خاک	۰	۶۹.۷۴۴	۳۸.۷۷۸	۳۸.۷۷۸	۰	۶۹.۷۴۴	۵۵/۶
۱۵۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه ساماندهی عشایر	۰	۶۲.۷۰۵	۳۴.۸۶۴	۳۴.۸۶۴	۰	۶۲.۷۰۵	۵۵/۶
۱۳۰۶۰۰۱۵۰۰۰	برنامه بررسی، کنترل و پایش بیماری های واگیر و قرنطینه ای دام، طیور و آبزیان	۰	۴۹.۲۵۴	۲۷.۳۸۵	۲۷.۳۸۵	۸۴.۵۲۰	۱۳۳.۷۷۴	۲۰/۵
۱۴۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه حفاظت، احیا و بهسازی زیست بوم های خشکی	۸.۲۱۱	۲۳.۱۸۱	۱۲.۸۸۹	۲۱.۱۰۰	۰	۳۱.۳۹۲	۶۷/۲
۱۳۰۶۰۰۱۱۰۰۰	برنامه افزایش محصولات زراعی	۰	۳۱.۶۶۵	۱۷.۶۰۶	۱۷.۶۰۶	۰	۳۱.۶۶۵	۵۵/۶
۱۳۰۶۰۰۲۰۰۰	برنامه احیا، توسعه و بهره برداری اصولی از جنگل های کشور	۰	۳۱.۵۹۰	۱۷.۵۶۴	۱۷.۵۶۴	۰	۳۱.۵۹۰	۵۵/۶
۱۱۰۱۰۲۵۰۰۰	برنامه کمک به پایگاه ها و حوزه های مقاومت	۰	۳۰.۶۶۱	۱۷.۰۴۸	۱۷.۰۴۸	۰	۳۰.۶۶۱	۵۵/۶
۱۷۰۵۰۱۹۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان ها، اماکن و ماشین آلات در امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۰	۲۸.۰۱۰	۱۵.۵۷۴	۱۵.۵۷۴	۰	۲۸.۰۱۰	۵۵/۶
۱۹۰۳۰۱۹۰۰۰	برنامه حمایت از خانواده و زنان سرپرست خانوار	۵.۷۰۰	۱۷.۵۹۰	۹.۷۸۰	۱۵.۴۸۰	۲۰۰۰	۲۵.۲۹۰	۶۱/۲
۱۸۰۱۰۱۵۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان ها، اماکن و ماشین آلات در امور آموزش و پژوهش	۵.۱۸۰	۱۶.۰۶۳	۸.۹۳۱	۱۴.۱۱۱	۰	۲۱.۲۴۳	۶۶/۴
۱۶۰۲۰۰۶۰۰۰	برنامه ارتقای سلامت خون و فراورده های خونی	۴.۴۴۱	۱۴.۸۱۰	۸.۲۳۴	۱۲.۶۷۵	۲.۹۸۸	۲۲.۲۳۹	۵۷/۰

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۳۰۳۰۰۱۰۰۰	برنامه ارائه خدمات هواشناسی و اقلیم‌شناسی	۰	۲۲.۰۰۰	۱۲.۲۳۲	۱۲.۲۳۲	۰	۲۲.۰۰۰	۵۵/۶
۱۳۰۶۰۲۹۰۰۰	برنامه واگذاری و ساماندهی مالکیت و صدور سند اراضی کشاورزی	۰	۲۱.۷۵۰	۱۲.۰۹۳	۱۲.۰۹۳	۰	۲۱.۷۵۰	۵۵/۶
۱۷۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه گسترش ورزش بانوان	۶.۹۲۳	۹.۲۹۸	۵.۱۷۰	۱۲.۰۹۳	۰	۱۶.۲۲۱	۷۴/۵
۱۳۱۰۰۰۴۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۹.۹۹۱	۲.۴۰۹	۱.۳۳۹	۱۱.۳۳۰	۰	۱۲.۴۰۰	۹۱/۴
۱۳۰۶۰۰۴۰۰۰	برنامه ترویج و توانمندسازی جوامع محلی و بهره‌برداران	۰	۱۸.۹۳۰	۱۰.۵۲۵	۱۰.۵۲۵	۰	۱۸.۹۳۰	۵۵/۶
۱۰۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۰	۱۶.۰۰۰	۸.۸۹۶	۸.۸۹۶	۱۴.۰۰۰	۳۰.۰۰۰	۲۹/۷
۱۳۰۶۰۱۰۰۰۰	برنامه افزایش تولید محصولات دام و طیور	۰	۱۵.۸۶۵	۸.۸۲۱	۸.۸۲۱	۰	۱۵.۸۶۵	۵۵/۶
۱۳۰۷۰۰۵۰۰۰	برنامه مهندسی رودخانه‌ها و سواحل	۵.۲۳۷	۶.۴۰۰	۳.۵۵۸	۸.۷۹۶	۶.۵۹۱	۱۸.۲۲۸	۴۸/۳
۱۳۰۶۰۳۱۰۰۰	برنامه کنترل و مبارزه با آفات و بیماری‌های گیاهی و علف‌های هرز	۰	۱۳.۹۵۰	۷.۷۵۶	۷.۷۵۶	۰	۱۳.۹۵۰	۵۵/۶
۱۷۰۷۰۰۲۰۰۰	برنامه طراحی و ترویج صنایع دستی	۲۰۰	۱۱.۰۹۴	۶.۱۶۸	۶.۳۶۸	۲۰۰	۱۱.۴۹۴	۵۵/۴
۱۷۰۱۰۱۰۰۰۰	برنامه حفظ و ارتقای فعالیت‌های فرهنگی - دینی مساجد	۰	۹.۰۵۰	۵.۰۳۲	۵.۰۳۲	۰	۹.۰۵۰	۵۵/۶
۱۹۰۵۰۰۱۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۳.۰۰۰	۳.۰۰۰	۱.۶۶۸	۴.۶۶۸	۰	۶.۰۰۰	۷۷/۸
۱۸۰۱۰۰۲۰۰۰	برنامه آموزش استثنایی	۰	۷.۲۰۰	۴.۰۰۳	۴.۰۰۳	۰	۷.۲۰۰	۵۵/۶
۱۷۰۵۰۰۷۰۰۰	برنامه توسعه رسانه‌های شنیداری و دیداری	۰	۶.۳۵۰	۳.۵۳۱	۳.۵۳۱	۰	۶.۳۵۰	۵۵/۶
۱۹۰۴۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات توانبخشی به نیازمندان	۰	۶.۲۳۵	۳.۴۶۷	۳.۴۶۷	۰	۶.۲۳۵	۵۵/۶
۱۷۰۸۰۰۱۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۱.۳۹۵	۳.۰۰۰	۱.۶۶۸	۳.۰۶۳	۰	۴.۳۹۵	۶۹/۷
۱۹۰۳۰۰۵۰۰۰	برنامه تأمین مسکن ایثارگران	۰	۵.۳۶۰	۲.۹۸۰	۲.۹۸۰	۰	۵.۳۶۰	۵۵/۶
۱۳۰۶۰۳۳۰۰۰	برنامه تثبیت شن‌های روان و مقابله با بیابان‌زایی	۰	۵.۲۳۰	۲.۹۰۸	۲.۹۰۸	۰	۵.۲۳۰	۵۵/۶
۱۳۰۶۰۰۳۰۰۰	برنامه احیا، توسعه و بهره‌برداری اصولی از مراتع کشور	۰	۴.۴۳۰	۲.۴۶۳	۲.۴۶۳	۰	۴.۴۳۰	۵۵/۶
۱۴۰۱۰۰۱۰۰۰	برنامه مدیریت و نظارت بر پسماندها	۰	۳.۱۲۰	۱.۷۳۵	۱.۷۳۵	۰	۳.۱۲۰	۵۵/۶
۱۳۰۶۰۰۸۰۰۰	برنامه افزایش تولید آبزیان پرورشی	۰	۲.۰۵۵	۱.۱۴۳	۱.۱۴۳	۰	۲.۰۵۵	۵۵/۶

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۳۰۴۰۱۲۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان ها، اماکن و ماشین آلات در امور اقتصادی	۰	۱۸۵۰	۱۰۲۹	۱۰۲۹	۰	۱۸۵۰	۵۵/۶
۱۴۰۴۰۰۱۰۰۰	برنامه حفاظت و بهره برداری پایدار از زیست بوم های آبی	۰	۱۳۵۰	۷۵۱	۷۵۱	۰	۱۳۵۰	۵۵/۶
۱۴۰۳۰۰۱۰۰۰	برنامه پایش و مدیریت آلاینده ها	۰	۵۵۰	۳۰۶	۳۰۶	۰	۵۵۰	۵۵/۶
کل استان		۱۵۰۴۱۱۰۷۷۰	۱۵۰۵۵۰۷۳۱	۸۰۶۴۶۰۲۰۶	۲۴۰۰۵۷۰۹۷۶	۲۵۰۱۷۸۰۵۵۵	۵۶۰۱۴۱۰۰۵۵	۴۲/۹

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح های تملک دارایی های سرمایه ای استان ها در سال ۱۳۹۸.

* براساس خلاصه گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور منتشره توسط دیوان محاسبات کشور، ضریب تخصیص اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای در سال ۱۳۹۸ معادل ۵۵/۶ درصد بوده است. بنابراین میزان تخصیص اعتبار پروژه ها در سال یادشده براساس این ضریب برآورد شده است.

منابع و مآخذ

۱. قوانین بودجه سنواتی کل کشور.
۲. مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.
۳. فصیحی، حمید. آسیب‌شناسی امور ناظر بر طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ارائه راهبردهای ساماندهی، مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری، ۱۴۰۰.